

Een schoone historie van den edelen Jan van Parys, koning van Vrankrijk, die door de groote vroomigheyd, geschiktheyd en subtielheyd verkreeg en trouwde de dogter van den koning van Spagnien, de welke ondertrouw was met den Koning van Engeland : zeer plaizant en vermaekelyk om leezen.

<https://hdl.handle.net/1874/360676>

zcr.
Pl. A

B.M.
Cat. VI, A, 11.

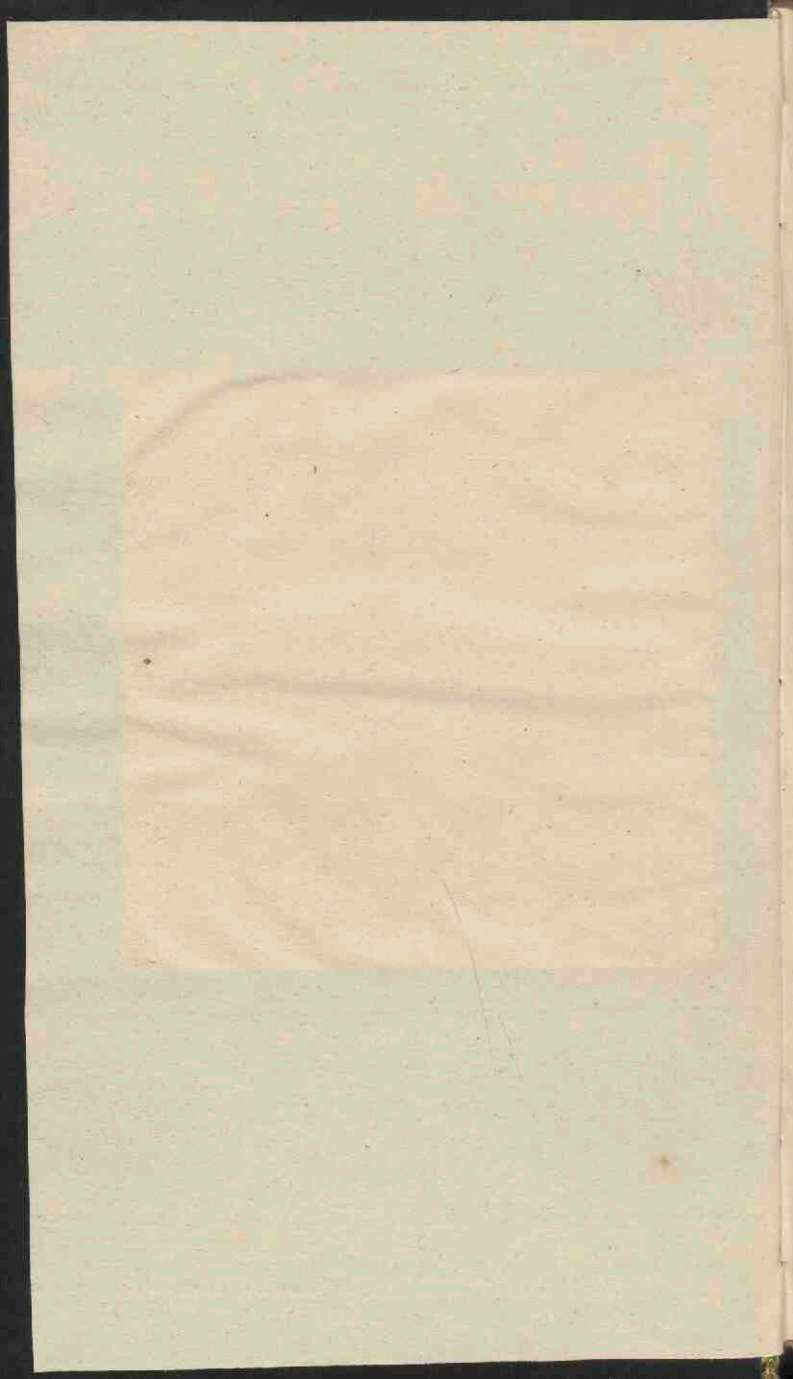
De tyd en heeft noyt weghgenomen

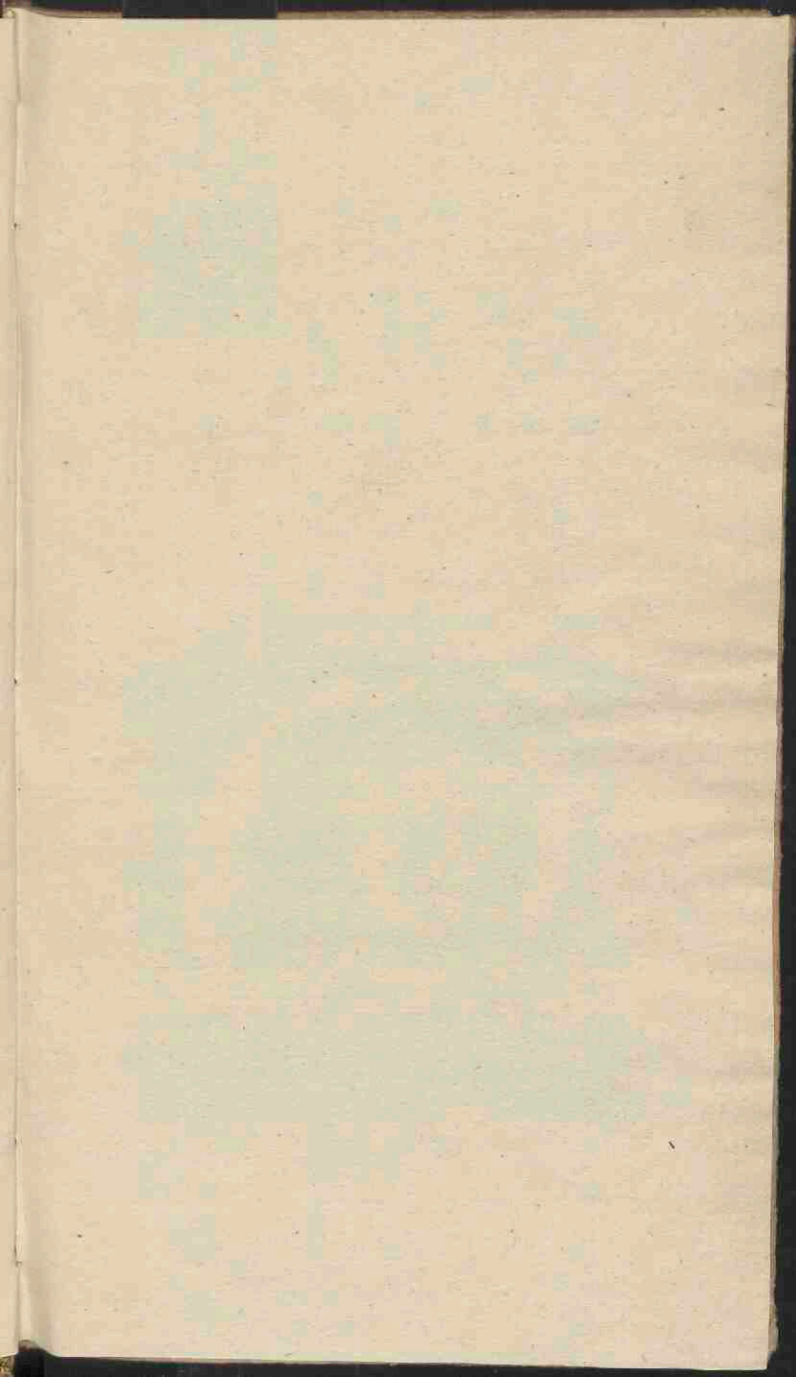
So blinckt hun deugt voor iedereen.

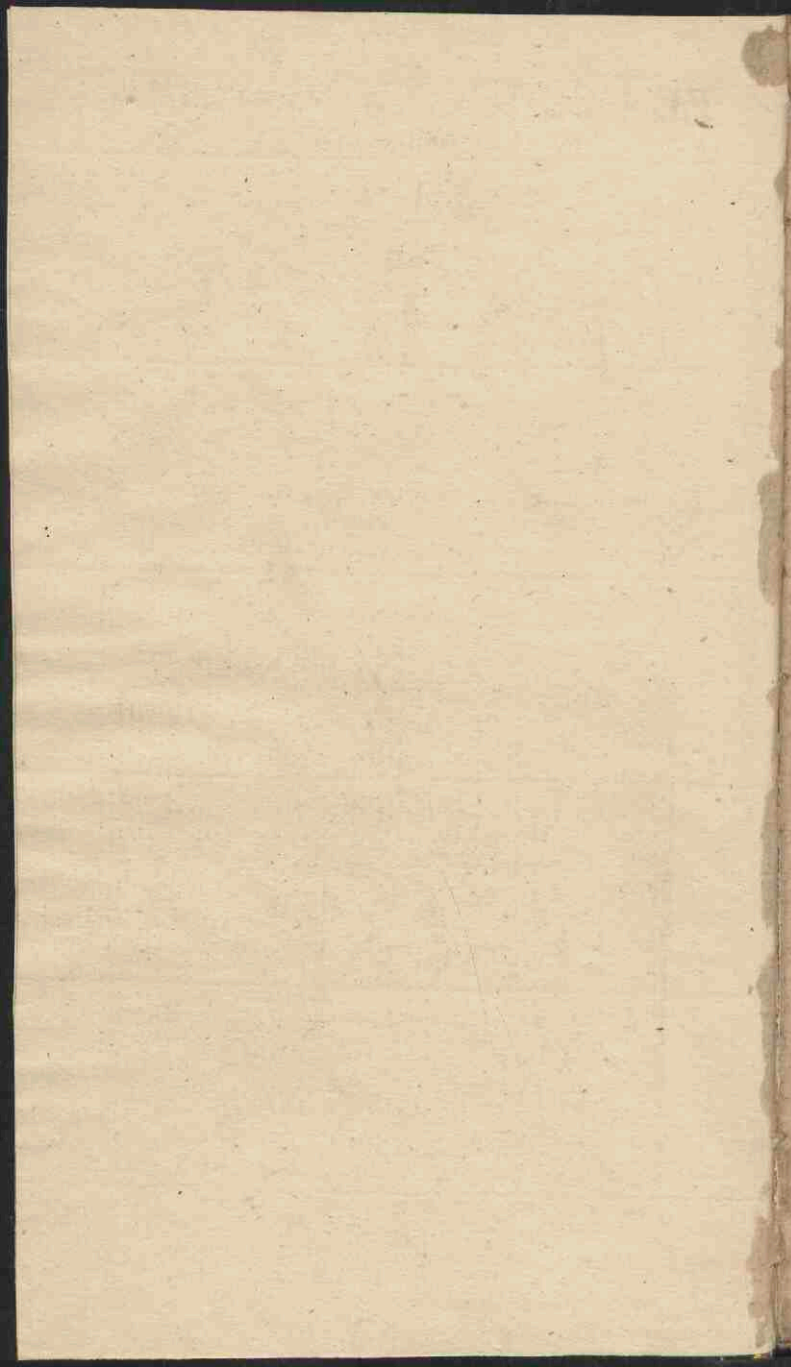

Den naam en 't overschot der vromen

Want nadat zy zijn overleên

ye
EEN SCHOONE HISTORIE

VAN DEN EDELEN

JAN

VAN

PARYS

Koning van Frankryk,

*Die door de groote vroedmigheyd, geschiktheyd en
subtielheyd, verkreeg en trouwde de Dogter van
den Koning van spaguien, de welke ondertrouw
was met den Koning van Engeland.*

Zeer plaisant en vermaekelyk om leézen.

T'ANTWERPEN,

By JOSEPHUS THYS Boek-drukker en Boek-
verkooper op de Vlas—merkt, in de Pauw.

TOT DEN LEEZER

Nieuwsgierigen Leézer, ik gaen U-lieden voór oogen stellen het aerdig en vermaekelyk Leéven van eenen deugdryken en kloekmoedigen Koning van Vrankryk; met naeme *Jan van Parys*, den welken van zyn Heer Vader verloófd was aen de Dogter van den Koning van Spagniën van als hy dry jaeren oud was, maer doór verloop van tyd en naer zyns Vaders dood, meynde zy te trouwen met den Koning van Engeland, met den welken zy al Ondertrouw was.

Maer hoe den kloekmoedigen *Jan van Parys* na dat hy alle deéze zaeken vernoómen had (haer eyndelyk nog gekregen heéft, doór zyn groot pratyk; en hoe den Koning van Engeland heel bedroefd, heéft moeten uyt spagnien zonder siaer na zyn huys trekken. zult gy in 't vervolg hooren.

Neémt mynen arbeyd in dank en

VAERT WEL.

HET I CAPITTEL.

Hoe den Koning van Spagnien den Koning van vrankryk om onderstand bad, 't welk hy hem beloofde.

In Vrankryk was eertyds eenen vroómen en wyzen Koning die eenen Zoón had van dry jaeren, die JAN genaemd was: en hield doen ter tyd zyn Hof in Parys, en leefde daer met zyn Koningin en alle zyn Edel-mannen in peys en vrede, plaisier en vrolykheyd, waer dóór het gebeurde dat de Borgers en den Adel van tyd tot tyd toenaemen in rykdommen en vrolykheden.

Den Koning aldus zonder Oórlóg zynde, bragt zynen tyd dóór met ternoeyen en jaegen, en andere eerlyke exercitien en vrolykheden; en terwylen hy aldus leefde, kwam in Vrankryk de droeve en onsmeedelyke tyding, hoe de Mooren in't Koningryk van Spagnien gevallen waeren met een talryke menigte, en hoe de Spaensche Edel-lieden het volk verleyd, en tot oproer verwekt hadden, uyt oorzaeke van eenen redelyken tribuyt, die den Koning van Spagnien opgesteld hadde, om geld te krygen om de Mooren te kunnen wederstaen.

De Spagniardén aldus oproering zynde, zoo vielen de Mooren van Granaden met een groote menigte in Spagnien, en belegerde de Stad Segovie. daer de Koninginne met haer dryjaerig dogterken was. Den Koning aldus verlaeten, en in nood zynde, vlugte na Vrankryk, en kwam in Parys by den Koning, en klaegde hem zynen nood, en bad om hulp en bystand, 't welk hy hem beloofde te doen. Den Koning van Spagnien hoorende deéze toezegging was heel blyde, en dankte den Koning oodmoediglyk voór zyne hulp, die hy hem beloofde. Hierom waeren de Baronnen van Vrankryk blyde, want zy groote deérnisse hadden met den Koning van Spagnien, en ook om dat zy groot verlangen hadden om hun te oeffenen in de wapenen: want het was in langen tyd in Vrankryk geenén oórlóg geweest.

Den heelen dag wierd den Koning van Spagnien wel, en pragtig getracteérd; en op dat pas wierd van deéze materie niet meer gesproken; men deéd niet anders dan vrolyk weézen, en de Baenderheeren met de Ridders van Vrankryk deéden naer de maeltyd niet anders dan steéken met de Lancien en Ternoeyen, en veel andere vreugdeteekenen bedryven, en dat alles om den droeven zwaermoedigen geest van Spagniente te verblyden.

Hoe den Koning van Vrankryk eenen Brief schreef aen de Baenderheeren van Spagnien, dat zy hunnen Koning maer hebben te gehoorzaemen, of dat hy hun daer toe dwingen zoude.

Des anderdags 's morgens deéde den Koning eenen brief schryven, die luyde als volgt: Lieve en wel-beminde, wy hebben gehoord de klagten

van onzen lieven en wel-beminden Broeder; den Koning van Spagnien uwen natuerlyken Heere, en byzonderlyk, hoe dat gy t' onregte en zonder oorzak hem hebt gejaegt uyt zyn Ryk, en dat meer is, gy hebt belegert de Stad Segovie, en daer zynelieve Huysvrouwe in gesloten, envoords meer andere zaeken bedreven, die ten hoogsten strafbaerzyn: daerom is't, dat wy de reden en de waerheyd willen weeten, om ons na te reguleeren: want wy hebben hem genomen in onze bescherminge.

Overzulks wy wille en verstaen dat gy van stonden aen met uw Leger opbreekt, en uwe koninginne gehoorzaam zyt, of ik zal zelfs in persoon komen met een magtig Leger in Spagnien, en u daer toedwingen, en doen zoodaenig justicie over de rebelle, dat'er de geheele wereld zal weeten van te spreken: daerom wilt gy de straf ontgaen, zoud zending cito zo van de principaelste die onder u zyn om te verklaeren de reden en de oorzaak die u daer toe bewogen hebben, of by aldien gy niet komt, zoo zal ik koemen, en doen gelyk ik gezeyd hebbe.

Gedaen te Parys den eersten dag Meert; boven op den Brief stond geschreven aen de Baender-heeren en het volk van Spagnien. Den Koning zond deezen Brief met eenen Herout in post nae Spagnien, den welken vyf weeken daer naer wederom te Parys arriveerde, en aen den Koning verklaerde hoe hy in Segovie geweest en de Stad belegerd had gezien met veel volk: en hoe hy den brief geleverd had aen de Baender-heeren en Hoofd-lieden van de Armeé, de welke van stonden aen vergaederde enden brief overleesden en raed hielden hoe zy het stellen wilden, en besloten eyndelyk niemand van hun te zenden nae Vrankryk; maer liever het uysterste af te wagten, en met hun beleg voort te vaeren; ja datnog meer is, zy verklaerden dat zy met den Koning van Vrankryk niet te doen hadden

en dat zy om hem, of om niemand zullen laeten te doen het geén zy voór hebben.

Naer dat zy deéze en diergelyke dingen tot den Herout gezeyd hadden, deéden zy hem zonder brief uyt de Armée vertrekken, en zy deden hem aenstonds het Land ruymen. Den Koning van Vrankryk alle deéze dingen gehoort hebbende, schoót in coleër en besloót de benouwde Stad van Segovie te gaen ontzetten, en niet alleenlyk de Koninginne te verlossen, en den Koning te herstellen in zyn Ryk maer daer-en-boven het ongelyk te vrekken dat hem in zynen Heroutaengedaen was.

Het was om die reden dat hy aenstonds deéde vergaederen alle zyne beste en kloekste krygs-volkeren die hy in zynen dienst had, en naer dat hy die had doen revue passeren, bevond hy hun sterk te weézen 50 duyzend kloeke strydbaere mannen, met de welke den koning van Vrankryk met veél Opper-Generaels en den Koning van Spagnien, te saemen trokken van Parys naer Spagnien, met veél canon en ander Oórlogs munitien.

Hoe den Koning van vrankryk (naer dat hem dit affront in zynen Herout aengedaen was) met een magtig Leger na Spagnien trok, en hoe de Spagniaerden op den weg overal de vlugt namen.

Den Koning van Vrankryk zyne Bagagie-wagens en alle zyn krygs-behoeftens in zeer grooten spoed hebbende doen gereed maeken, trok met zyn Armée met lange dag reyzen na Spagnien, niet alleenlyk om dien Koning te herstellen in zyn Ryk; maer ook om het ongelyk te vrekken dat hem in zynen Herout nu kortst aengedaen was.

Als den Koning van Vrankryk met den Koning van Spagnien met goeden spoed doór Biscaeyen getrokken waeren en de Spaensche kusten begonsten te maken, stelden den Koning van Vrankryk zyn volk in slag-orden, en hy gaf aen den koning

van Spagnien de avant garde, en zoo trokken zy in zeer schoone ordonnantie (digt in een gedronge) in Spagnien, maer zy vonden geene vyanden op den weg: als den Ruwaert van die landen met vyf- en twintig duyzend strydbaere mannen die hy by een vergaederd had.

Maer als hy zag de wel-geoeffende en de menigvuldige krygs-bende van den Koning van Vrankryk, durfde hy geenen slag waegen, maer nam de vlugt met alle zyn volk uyt groote vervaerdheyd

De Fransche liever hebbende de benauwde en hard-belegerde Stad van Segovie te gaen ontzette, als den Ruwaert (met zyn rebellen) op te zoeken, trokken overzulks grootelyk met hun Armeé na de Stad Burgos, de welke hnn geopend wierd, en den Koning nam de inwoonders aen in genade, om dat zy zoo haest gehoorzaam waeren geweest.

Hoe de Ambassadeurs van de Baender-heeren en van Spagnien kwaemen voordien Koning van vrankryk.

Den Koning van Vrankryk en den Koning van Spagnien lagen acht dagen stil in de Stad van Burgos, en hier en-tusschen bragt hy een groot deel

van de Steden die daer omtrent lagen, wederom in gehoorzaamheid: en de gene die eenig teeken gaven van wederspanningheid, die deedde hy te gronde afwerpen, en zette te vuer en te Zweërd; en die hun kwamen onderwerpen vergaf hy niet alleen hun misdad, maer hy beschonk hun met kostelyke presenten.

Waer af den roep zoo groot was over-al in Spagnien, dat zy meest uyt alle de Steden en Kastee-len hun kwamen onderwerpen, en den Eed van getrouwigheid doen aen hunnen wettigen Koning.

Als de twee Koningen met hun magtig Leger hun acht dagen uytgerust hadden, braken zy op, en trokken na Segovie, maer zy vonden op den weg de Ambassadeurs der Baender-heeren van den beleg, die kwamen by den Koning om van peys te spreken, en daer wierd lustig geappelleerd, maer den Koning van Vrankryk die wys was en hunne ergheid kende, antwoorde: dat indien het hun goet dogt, dat zy hun te weër zoude stelle: want dat hy haer noyt in genade zoude neemen, voór en aeler de Edelen op hunne kniën vallende, hunnen Koning om genade badden, en het volk in hunne hemden met den blooten hoofde; en dat hy vyftig van hem wilde straffen die de meeste oorzaak van de rebellie waeren, tot eenen spiegel van alle de andere.

De Ambassadeurs dit hoorende wierden zeer benauwd, en niet zonder reden, want zy zaegen dat zy de Fransche magt niet konde wederstaen, en dat alreede twee derde deelen van het land in hunne handen was, overzulks niet weetende wat doen, verzogten tien dagen tyd om deze boódschap tedraegen aen de geéne die hun gezonde hadden, het welk aen hun eyndelyk toegestaen wierd.

Als zy by hun heeren gekoómen waeren, en verhaelden al het geén dat zy gehoort en gezien hadde zoo waeren zy alie gader verslaegen, dat den alderstoutsten niet wist wat zeggen.

Hoe het gemyn volk hun onderwirpen en begaven onder de gehoorzaamheid des konings, en hoe den Koning van Frankryk van de Koninginne van Spagnien pragtig onthaelt wierd.

Het gepeupel ziende dat zy de magt des Konings niet konde wederstaen, viel af, en baden om genade: den Koning ontving hun in genade, en vragde nae de principaelste oproeders van dit volk, en bevond dit te wezen vier van de opperste Baender-heeren van Spagnien.

Deeze wierden gevangen en tot 50 toe van hunde mede-plegers, die den Koning, deede voeren agter hem nae Segovie voor de Koninginne, de welke kwam met eenen grooten treyn den Koning van Frankryk en haeren Man te gemoed, vier mylen verre. En zy viel hem te voet en weende van blydschap, en zeyde: Eylaes zeer hoog-gebooren en magtigen Koning, die goedertierlyk genade

gedaen hebt aen deéze arme gevange vrouw ; onzen Heer wilt het u vergelden , want ik niet magtig daer toe ben.

Myn behoude Zuster (zeyde den Koning van Vrankryk) stelt u gerust , het is al vergolden , laet ons van geen dingen meer spreken , dan van vreugd en genugten te bedryven. Hy nam haer op van de aerde , en bragt haer by haeren man , den welken van vreugd en blydschap niet een woórd konde spreéken , als hy zyn lieve Huysvrouw nog gezond en welvaerende hem zag ontmoeten met eenen zoo uytermaeten schoonen en kostelyken treyn van edel Princén en Princessen , allegader op het pragtigste vercierd.

De Koninginne haeren Man aldus gesteld ziende viel hem om den hals , en hiet hem willekom , en ging met hem en den Koning van Vrankryk in eene groote ; schoon en kostelyk Reytuyg zitten , en zy reden zoo te saemen al discourerende na de Stad van Segovie , in de welke terwylen alle de huysen behangen waeren met kostelyke Tapyten en de straete vercierd met schoone Triumph-bogen en Arken-triumphael. En zoo deéd den Koning van Vrankryk zynen pragtigen en publieken intré in de Stad , met alle zyne Heeren en princen , met groote vreugd en blydschap , onder het lossen van het grof geschut.

Hoe den Koning van Vrankryk 15 dagen inplaisier en vrolykheyd doór bragt in Segovie , en hoe hy Justitie deéd over de Rebellen

Naer dat den Koning van Vrankryk aldus zynen magnifieken intrede gedaen hadde in de Stad van Segovie , en daer 15 dagen doórbrought hadde in plaizier en vrolykheyd , zoo wilde hy gaén justitie doen over de rebellige Princen met hunnen aenhang en tot dien eynde deéd hy in't midden van de

Stad opregten een zeer groote nieuwe Galg, en daer deed hy de vier voornaemste kop-stukken aen hangen, en voords deed hy nog verscheyde andere

justiceéren op den zelven dag en s'anderdags deed hy'er eene groote partey voeren nae verscheyde Steden van het Ryk om daer gestraft te worden tot eenen spiegel van alle de Heeren en Borgers, op dat zy in't toekomende hunnen Koning zouden gehoorzaam zyn en blyven.

Als hy nu de Rebellen gestraft, en het Ryk in peys en vrede gestelt hadde, wilde hy wederom keeren (met al zyn volk) na Vrankryk. Den koning en de koninginne van Spagnien dit hoorende waeren droewig, en baden hem dat hy nog eenigen tyd by hun blyven zoude; maer den Koning van Vrankryk excuseerde zig zoo hy best konde, en zeyde, dat het Ryk nu in peys en vrede was en zynen tyd begon te naeken dat hy't huys diende te weezen, overzulks dat hy nu moest vertrekken tot welstand van zyn Ryk.

*Hoe den Koning van spagnien zyne Dogter toezeyde
aen den Koning van vrankryk voór zynen Zoon,
en hoe hy vertrekt na Parys.*

Als den Koning van Vrankryk nu gereedschap maekte om te gaen vertrekken, gaf den Koning ende Koninginne van spagnien groote schenkagien en kostelyke presenten aen de Baender-heeren van Vrankryk; maer zy niet weétende wat zy aen hunnen Koning vereeren zoude, presenteerden hun Ryk, voór eeuwig Chynsbaer te maken aen het Fransch Ryk, maer den Koning die bedankte hun en zeyde dat de begeérlykheyd om Landen, of geld en goed te krygen noyt zyn hert bezeten hadde, veél min dat hy daerom in Spagnien zoude gekoomen weézen, maer dat hy'er gekoómen was om de geregtigheyd te oeffenen, en het Ryk in rust en vrede te stellen.

Ten laetsten belaste hy aen hun nog dat zy hun Ryk wyselyk zouden regeéren, zonder iemand overlast of schade te doen, of hunne onderzacten te verdrukken doór onbehoorlyke schattinge of contributien: maer dat zyze regeéren moesten in de vreeze Gods, want dat zy doór zulk eenen middel zouden geluk en voórspoed hebben.

En is't dat'er u dan nog iet overkomt, laet het my dan maer aenstonds weéten, ik zal u helpen en bystaen.

Als zy de liefde en de goedertierendheid zagen die den Koning tot hun hadde, zoo nam de Koninginne haer dogter in haer ermen, die vyf of zes maenden oud was, en zy zeyden tot den Koning van Vrankryk: Heer Koning, mids dat de zaeken nu zoo staen, dat wy op u gesteld hebben alle onze hoóp, en alle ons betrouwen, zoo kunnen wy niet mankeeren u-lieden te beveelen en terecommanderen ons arm onnoozel schaep dat ik hier op myn ermen hebbe, want wy alreede bejaerd zyn, overzulks onbekwaem om meer kinderen te krygen: daerom is't dat God haer laet koómen tot bekwaemen ouderdom om eenen man te nemen, gelieft dan zoo goed te wezen, van haer eenen dusdanigen te bezorgen die het best capabel is om dit Ryk te regeéren.

Den Koning van Vrankryk doór medelyden beweégd zynde, zeyde: Lieve Vrienden, ik danke u van de groote jonsten die gy voór my hebt, en ik belove u, is het dat God mynen Zoón laet leven tot zynen behoorlyken ouderdom, zoo zoude ik blyde zyn dat zy te saemen in den Houwelyken staet gevoegd wierden, en is't dat God my zoo lang laet leven, ik belove u dat mynen Zoon geen ander wyf hebben zal dan uwe Dogter.

De Koninginne deze woorden hoorende, stond verbaest, en zeyde: Elaes Heer Koning! om Gods wille doet ons genade; en denkt niet dat ik en mynen man zoo vermetelyk zyn, dat wy het u gezeyd hebben, op dat gy haer nemen zoud voór uwen Zoón, maer alleenlyk voór eenigen Heer van uwe Baronne, zulk eenen als u goeddunken zal, want gy zoud ons al te veél eere bewyzen dat gy haer gaest uwen Zoón.

Den Koning zig excúzeérende bleéf by zyn opzet, en zeyde: dat al't geén hy gezyd had voór vast

hield , en onwederroepelyk , en dat hy dat zoo verstond en begeërde dat zynen Zoon met haer zou trouwen op behoorlyken tyd , en dat hy dit hield voór de ondertrouw. Als den Koning deze en diergelyke woorden gesproken had , nam hy zyn afscheyd van den Koning en de Koninginne van Spagnien , en de Koninginne wilde met haeren man , en met meest alle de Edel-lieden den Koning van Vrankryk uytgely doen tot Parys toe , om de Koninginne zyne huysvrouwe aldaer te bezoeken , maer den Koning van Vrankryk overpeyzende hoe en op wat maniere de Spagniaerden weder mogte tot rebellie verwekt worden door de vrienden van die , de welke hy had doen sterven , oordeelde overzulks dat het geraedzaemer zoude wezen dat zy in hun Ryk zoude blyven om alle onheylen te voorkomen , en dat zy wel op hun hoede zouden moeten wezen.

Voords belaste hy hun dat zy den armen zoowel goed regt zouden doen als de ryken , en dat zy God zoude vreezen . dienen en beminnen , want dat hun alle goed van hem moest koómen. Ten lesten beval hy hun den staet van onze Moeder de H. Kerk , en de arme de welke zyn de litmaeten ons Heere . dat zy wel toezien zoude dat die niet verdrukt wierden , en dat God hun zoude helpen. Naer dit schoon onderwys nam den Koning van Vrankryk oorlof van den Koning en de Koninginne van Spagnien , de welke niet deéden dan weenen en zugten.

En naer dat zy hunne droefheyd een weynig gemaeligd hadde , schonken zy kostelyke presenten en ryke giften aen de Fransche Ridders , Officieren en Soldaeten , en alzoó trok den Koning van Vrankryk met alle zyn volk wederom naer huy , en als zy te Parys kwamen wierden zy eerlyk en met groote vreugd ingehaelt en ontfangen , en die feest duerde acht dagen lang . en daer naer nam eenider oórlof van den Koning die hun wel te sreden liet naer huys trekken.

Hoeden Koning van Frankryk gestorven zynde beweent wierd, niet alleen doór geheel Frankryk, maer ook doór gansch het Koningryk van Spagnien.

Naer dat den Koning van Frankryk den Koning van Spagnien aldus in zyn Ryk hersteld, en vier of vyfjaeren in plaisier en vrolykheyd zonder oorlog doórgebragt hadde, kwam hy te sterven, het welk groote schaede was voór het Land, en daer wierd grooten rouw bedrev en over het geheel Koningryk maer besonderlyk van de Koninginne, die hem zeer lief had.

Daer haer wierd zyn lichaem gebalzemt met kostelyken Balzem, en alzoo met groote statie in't graf geleyd, en de uytvaerd wierd gedaen nae behooren.

De Koninginne zeer wys en verstandig zynde, nam op haer't Ryk te regeéren, om dat haeren Zoôn nog jong was, en zy regeérde dat wel en Christelyk in peys en vrede. En weynigen tyd daer naer wierd JAN haeren Zoôn Koning gekroont met groote pragt en solemnitèyt, waerom dat'er groote vreugd en blydschap wierd bedreéven door het gansch Land.

Den Koning van Spagnien deéze onspreekelyke tyding gekregen hebbende, was niet alleen zeer droevig, maer ook zyne huysvrouw en zyne dogter, met meest alle de Edel-lieden van dit land, om het verlies van zoo goeden Koning daer zy alle hunne hoop en hun betrouwen opgesteld hadden.

Den Koning van Spagnien deed in alle de kerken en de kloosters gebeden storten, missen doen en andere godvrugtige werken, tot laevenis van de ziel van den overleden Koning van Frankryk, en dat zyn geheel Ryk door, en zy droegen een heel jaer lang den rouw.

Hoe den Koning van spagnien oud beginnende te worden, besloót zyn dogter ten houwelyk te geëven aen eenen wyzen en verstandigen Prins.

Naer dat den rouw uyt, en de droefhyd gepasseérd was, begonst de dogter van den Koning van Spagniën zoodaenig toe-te-neémen in de deugd en geleerdheyd, dat zy bynae alle taelen konde spreken, en men vond in het gansch Ryk geen schoonder, bevallyker, nog wyzer dogter als zy.

Den vader en de moeder oud beginnende te worden, en anders geen kinderen hebbende, dachten in hun zelve dat het zeer goed zoude wezen tot welvaert van het ryk, dat zy hun dogter ten houwelyk besteden aen eenen wyzen en verstandigen Prins, die capabel was om het ryk te regeeren nae hun dood, aengezien hunne dogter nu al ruym vyftien jaeren oud was.

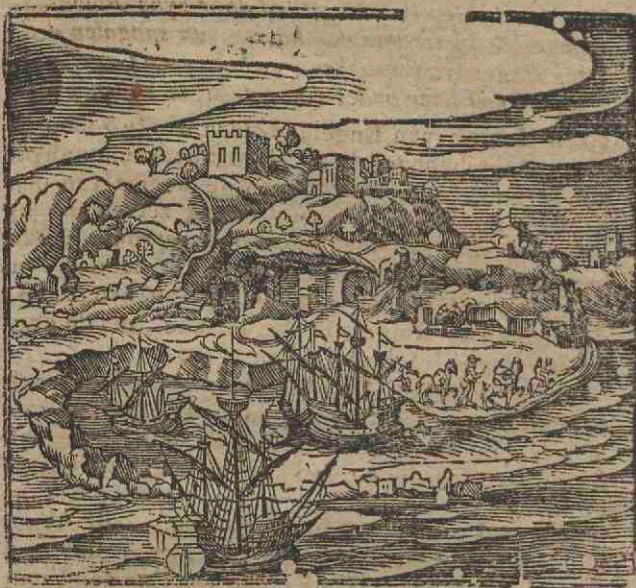
Om die reden en tot dien eynde , verspreyde zy die tyding doór geheel het Christenryk , zoo dat die tyding ten leste kwam aen de oore des konings van Engeland , die doen ter tyd weduenaer was.

Hoe den koning van Engeland doór zyne Ambassadeurs de dogter van den koning van spagnien dede ten Houwelyk verzoeken , en hoe zynen Gevolmagtigden met haer ondertrouw deed in zynen naem.

Den Koning van Engeland deze maere behoort , en verstaen hebbende over de wyshyd, schoonhyd, en de welgemanierdheyd van de dogter van den Koning van Spagnien , dagt in zig zelven dat hy haer wel voór zyn toekomende huysvrouw zoude begeëren. Om deéze zaeken wille zond hy in Spagnien een schoon gezelschap van zyn Baender-heeren en Ridders in Ambassade , om de dogter ten houwelyk te verzoeken.

En de voórzeyde Ambassadeurs gaeven schoone presenten aen den Koning en de Koninginne , de Dogter , de Baender—heeren , en de Ridders van Spagnien , om die te trekken tot hunnen wille , en zy deden zoo veél by den Koning en de Koninginne , dat de dogter hun toegestaen wierd. Waer af de dogter niet te vrede was , om dat men haer gezeyd had dat den Koning van Engeland zeer oud was , maer om de liefde van haer ouders durfde zy daer niet tegen zeggen. Het houwelyk wierd alsdan gesloten doór de Gevolmagtigde. Den graef van Mancestre gaf haer de ondertrouw in den naem van den Koning , waervan de Engelsche zeer blyde waeren , en zy hielden daerom groote feest , en zy schonken schoone juweelen aen hunne nieuwe Vrouwe , en de jongvrouwen , en ten eynde van acht dagen wilde zy weder keeren , om hunnen Koning van alles raport te doen wat zy besloten hadden , en den tyd wierd vastgesteld , wanneer men trouwen zoude. Zy beloófdten tegen dien tyd hunnen Koning te brengen , om het houwelyk te

voltrekken , en zy namen oórlof aen malkanderen en de Engelsche Ambassadeurs reysden vrolyk en welgemoed uyt Spagnien naer huys , daer zy wel onthaelt wierden van hunnen Koning.

Hoe den Koning van Engeland met een groot gevolg van Edel lieden te scheép ging om zyn Houwelyk te voltrekken , en in Normandien lande met 400 Peérden.

Als de Ambassadeurs van hunnen Koning wel onthaelt , en hun raport gedaen hadden , was den Koning zoo blyde , om zyn aenstaende Houwelyk dat hy geboód dat men in agt dagen geen Winkels openen zoude , maer alle vreugd bedryven.

Hier-en-tusschen dede den Koning doór gansch Londen groote gereedschap maken om die te trouwen , die alreede zyn hert verwonnen hadde , en om dat men in zyne Landen niet veél Goude oft

Zilvere Laken vond, zoo dagt hy, dat hy te Parys zoude passeren om hem daer van alles te voorzien wat hem noodig was.

Hierom trok hy met een groot gezelschap van brave Kavaliers te Scheép, en kwaemen over in Normandien, daer den Koning van Engeland lande met wel vier honderd Peêrden, toegemaekt na de mode van diên Lande, en hy reysde zoo lange tot dat hy tot Parys kwam, daer den jongen Koning van Vrankryk in den ouderdom van 18 of ontrent de 20 jaeren met zyn Moeder regeërde.

Hoe de Koninginne van Vrankryk den Koning van Engeland pragtig dede inhaelen, en heerlyk tracteërde.

Als de Koninginne hoorde dat den Koning van Engeland na Parys kwam, zond zy hem te gemoet alle de Baender-heeren ende Borgers van Parys, in schoone ordonnantie. Op dien dag was den jongen Koning van Vrankryk niet in Parys, maer hy was gaen jaegen in den Bosch van Ardennen.

Als den Koning van Engeland terwylen in Parys by de Koninginne gekomen was, wierd hy van haer eerlyk ontfangen en wel getracteërd; en terwylen zy aen de Tafel zaten, verklaerde den Koning van Engeland aen de Koninginne van Vrankryk de reden, en waerom hy doôr Vrankryk kwam gereyst met zoo grooten treyn, en daer wierd den tyde van de maelyd bynae anders niet gesproken als van zyn aenstaende Houwelyk met de Dogter van den Koning van Spagnien, en hy stoefte wonderlyk op de schoonhyd en goede gratiën van zyn toekomende Huysvrouw.

Naer den eeten kwaemen de Muzikanten en de Speel-lieden, en men begon te dansen en veél vreugd te bedryven, en den Koning van Engeland was in groot verlangen om dien jongen Koning van Vrankryk te zien, maer hy kwam niet, en naer dat

zy veel tyds in plaizier en vrolykheyd doörgebragt hadden , nam den Koning van Engeland zyn afscheyd van de Koninginne , en trok met zyn volk wederom wech , en als hy uyt Parys vertrokken was en als de Koninginne in haeren Hof wandelde , viel haer in hoe haeren Man haer gezyd had als hy wederom uyt Spagnien gekoómen was , dat hy beloóft hadde zynen Zoón te geven aen de dogter van den Koning van Spagnien , overzulks zy haeren Zoón daer wel meéde getrouwt willende zien , deéd de Hertogen van Orleans en van Bourbon haelen , die met haeren Man in Spagnien geweest hadden , en vertelde hun haer begeérte.

De Hertogen den wil en de begeérte van de Koninginne verstaen hebbende , zeyde dat zy niet anders wenschten tot welvaert van hun Vaderland overzulks dat'er niet diende op geslaepen te worden , en zy trokken aenstonds nae den bosch van Ardennen , om den Koning die blyde maere te draegen.

Als zy te samen 'snagts in den bosch kwamen vonden zy den jongen Koning in zyn bedde liggen slaepen : doch zy deéden hem aenstonds wekken en verhaelden hem de corzaak van hun komste en als den Koning verstaen hadde den wil en begeérte van zyn Moeder , was hy zeer blyde en besonderlyk als hy hoorde verhaelen en uytleggen alle haere deugden , talenten , en haere uytnemende schoonheyd , en hoe hy in zyn kindshyd daer aen verloófd was : hy alle deéze zaeken rypelyk overwegende besloót eyndelyk den Koning van Engeland in zyn voórnamen te verhinderen , om zelve te geraeken aen de dogter van den Koning van Spagnien , daer hy aen verloóft was van over de 15 jaeren.

's Morgens heel vroeg gaf den jongen Koning order dat alle zyn Princen , Graeven , en alle zyn Edelmannen die in zyn Ryk waeren , aenstonds op het pragtigste zoude verschynen , op een zeker

plaetse ontrent Parys, met alle hunne bedinde ook wel uyt gedorst met hunne beste Livryen, en terwyle was hy stil met die twee voórnoemde Hertogena Parys gereden om zyn Moeder te verhaelen zyn meyninge, en te hooren wat haer daer van dagt.

Terwylen den Koning alles overlegde hoe hy het best doen zoude aengaende zyn Houwelyk, vergaederde terwylen meest alle den Adel van zyn Land, heel stille, op de plaetze die hun den Koning gesteld hade.

Hoe den koning van vrankryk Raed hield over zyn aenstaende Houwelyk, en hoe hy hem gereed maekte om naer spagnien te trekken.

Den Koning van Vrankryk niet zoekende gezien te weezen van den Koning van Engeland of zyn Domestiken, was daerom smorgends heel vroeg by zyne Moeder gekoómen, en deéd aenstonds zynen raed vergaederen, en zeyde tot hun, en zyne Moeder, hoe hy van zin was nae Spagnien te ryzen met een groot gevolg van Edel-lieden, onbekend in stilte zonder iemands weét, om aldaer onbekend te gaen zien zyn lang beloófde en toekomstende huysvrouw, en of zy ook zoo schoon, en met dusdaenige talenten verciérd was, en zoo niet, zoo

wilde hy den Koning van Engeland met haer laete trouwen , en hy zeyde voorder , dat hy wilde verkleed in een verborgen habyt , met eenen grooten Staet van Edel-lieden , doór eenen anderen wech vertrekken nae Spagnien met alle zyne Proviandwagens en andere noodzaekelykheyd.

Zyne Moeder en de Raeds-heeren deze woorden hoorende , waeren blyde , en preézen hem grootelyks . en zeyde dat zy hem geld en goed genoeg zouden mede geéven , overzulks dat hy met groote pragt en triumphie zoude nae Spagnien trekken , gelyk zynen Vader eertyds gedaen hadde , doen hy de rebelleérende Spagniaerden ging dwingen hunnen wettigen Koning te gehoorzaemen.

Zyne Moeder zeyde voorder , dat hy niet met geweld van wapenen , maer met liefde , en doór zyn goed Comportement moest zien het hert van zyn beminde te winnen , overzulks dat hy onderwegen , of zelf in Spagnien den Koning van Engeland , of iemand van zyn volk geen injurie of eenig ongelyk mogt aendoen , veél min onvoórziens overvallen en verslaegen ; want dat hem dit niet tot eer , maer tot schande zoude dienen.

Den jongen Koning beloófde aende Raedsheeren en zyn Moeder hun in alles te gehoorzaemen ; en doen ordonnéerden zy dat den jongen Koning den Koning van Engeland niet zien of spreéken zoude , dan onbekend , en onder eenen anderen naem en gewaed ; en zy deéden de schoonste Goude en Zilveren Lakens , en andere kostelyke juweelen en noodzakelykheden die tot zynen pragtigen en publieken intréde dienstig waeren nae Spagnien voeren , en zy gaven order dat men den Knoing van Engeland op zyn reys onderwegen 7 of 8 dagen op zoude houden , en terwylen maekte zich den koning van Frankryk gereed om te reyzen.

De koninginne dede openen alle des konings schatte , die wonderlyk groot waeren , want hy hadde noyt Oorlogen gehad als in Spagnien , daer-

om wierden daer gevonden groote en overvloedige schatten en ryke Juweelen, de welke hy nam, om met hem te voeren.

Den Hertog van Orleans had den last om de gereedschap te maeken van 't gene dat'er van noode was, hy nam honderd van de heerlykste Baenderheeren van den huyze des Konings die van zynen ouderdom waeren, en honderd zeer schoone jonge Pagien, en den Hertog van Orleans deéde kleeden met dusdanige Livry als hem best dagt te wezen.

Den Koning keerde weder in 't bosch van Ardennen, en commandeérde aen den Hertog van Orleans dat hy zyn nyterste best zoude doen om alles sito veêrdig te maeken, en dat hy zoo haest als de Baenderheeren gemonteérd waeren, met hun by hem zoude komen in den bosch van Ardenen.

De Hertogen van Orleans en van Bourbon, die den last hadden, deden gereed maeken twee duyzend mannen van de meeste van het Ryk, en vier duyzend Archiers of Schutters, met de Schildknegten en Pagien, om te bewaeren en te geleyden het groot getal van de Coffers en Bagagie-wagens, want daer in wierden geleyd de goude en de zilvere lakens, en ontelleyen rykdom, en hy deédt met de voórschreeve wagens mede leyden, Kleermaekers, en borduer-werkers, die anders niet deden dan kleederen make op allerhande maniere.

De Koninginne hield den koning van Engeland in, en omtrent Parys zoo zy best konde, om hem in den draey te houden tot dat haeren zoón gereed was, den welken terwylen deédt in alle de winkels van Parys zoeken na schoone en kostelyke goude en zilvere lakens, maer zy vonden 'er weynige, want den koning van Vrankryk hadde deéze meest al doen opkooopen, daer de Engelsche af verwonderd waeren, dat in zulk een stad als parys, zoo weynige goude lakens waeren.

Hier-en-tusschen was den koning van Vrankryk gereed om te vertrekken, en zy reysde met benden de een doór d'een plaets, d'ander doór een ander.

*Hoe de honderd Ridderſ , met de Pagien voór den
koning van Vrankryk kwaemen te Ardenen ,
en hoe zy met hem in ſchoone ordonnantie
wech reysden.*

DE honderd Baender-heeren , en de honderd Pagien kwaemen in ſchoon ordonnantie voór den koning te Ardenen , zeer fraey gekleed met Fluweel , geboord romdom met lauter Goud , en de wambassen waeren van ſyn karmozyn ſatyn. Zy waeren wonderlyk ſchoon en wel toegeruſt ; maer boven al was den koning van Vrankryk het ſchoonſten , en den volmaekſten , want hy was een ſchoon en een groot man.

Doen verbode hy van ſtonden aen zyn volk , dat zy niemand zeggen zouden wie hy was , dan dat hy hiet Jan van Parys , en dat hy eenen ryken borgers Zoón was van die ſtede , en dat zyn Vader hem agtergelaeten had groote rykdommen.

Als den koning van Vrankryk wist dat den koning van Engeland wilde trekken doór Orleans, zoo nam hy zynen weg doór Beaulse, doór de Estampes, en als hy hoorde dat den koning aankwam, zoo scheyde hy uyt Estampes, en reede stil doór Beaulse, om den koning van Engeland te verwagten, en het was op eenen dynsdag dat den koning hem deede noemen Jan van Parys.

Hy reede met zyn volk en met twee honderd grouwe peerden door eenen weg, en zyn heir door eenen anderen weg, op dat den koning hun niet gewaer zoude worden, en het heir geleyde de wagens en de schatten, en zy hadde alle dagen tydinge van malkanderen.

Den koning van Engeland trok uyt Estampes, en hy reede wel sterkelyk: doen zeyde hem zyn Ridder, dat'er voor hun was eenen grooten hoop schoon en uytgeleezen volk, wel uytgerust. Doen deede den koning van Engeland een van zyn Herauten gaen, om te onderzoeken wie den Heere was van dién schoonen hoop, en dat men hem groeten zoude van zynen't wegen:

Hoe den koning van Engeland zynen Heraut zond by jan van Parys, en hoe hy van hem ontfangen wierd.

Als den Heraut van den Koning van Engeland den treyn van Jan van Parys agterhaeld hadde, stond hy verbaest, als hy zag die schoon en wel geoeffende krygs-benden, op gelyke peerden ryden in schoone ordonnantie. Hy meynden dat het Engelen waeren, en geen menschen, om dat hy nooyt desgelyks gezien hadde.

Hy nam eenen moed, en zeyde al bevende, God groet u Mynheeren, en den koning van Engeland mynen meester, die my volgt zend my tot u om te weten wie den Hoofd-man is van dit schoon gezelschap. En naer dat zy hem dien niet alleen genoemt maer ook geweezen hadden, stond hy

nog meer verslaegen, niet wetende wat zeggen doch met eene groote eerbiedinge en reverentie knielde hy neder op de aerde voor Jan van parys en zeyde: Hoog-geboren en magtigen Heer uw genade moet weeten als dat denkoning van Engeland mynen meester my tot u gezonden heeft, om te weeten wat volk dit is want hy is u zeer genadert, en hy zoude geërne in uw gezelschap wezen.

Naer dat Jan van Parys hem zyn verzoek toegestaan en zynen naem bekend gemaakt hadde, trok den Heraut wederom wech, en vertelde aen zynen meester al wat hy gehoord en gezien had, en dat'er waeren wel zoo peerden, alle van eender hoogte, en van eender haire, en't volk dat'er op zat, was allegaeder van eenen ouderdom, en op eender manier gemonteerd, ja tot de pagien toe waeren de schoonste lieden die ik ooyt gezien had.

Ik heb hunnen meestervan uwen t' wegen gegroet en hy heeft my gezeyd dat hy genaemd is Jan van Parys, maer voorder heb ik hem niet durven vraegen. Hy is wonderlyk fris en schoon boven alle de andere Heeren die hem vergezelschappen.

Hoe den koning van Engeland by jan van Parys kwam en hoe hy minnelyk van hem ontfangen wierd.

Naer dat den koning van Engeland van zynen Heraut verstaen hadde dat hy Jan van Parys moest kennen aen eenen witten stok die hy in zyne handen droeg, zoo stelde hy zyn volk in schoone ordonnantie, en hy gaf zyn peerd de spoór, en hy reede met een kleyn gevolg rasselyk door tot dat hy by Jan van Parys kwam, die hem zeer minnelyk ontfing, en hem omhelzende, alle eer en respect bewees.

Den koning van Engeland ziende alle dit schoon en uytgeleezen manschap zoo rykelyk gekleed stond verbaest. en zeyde: God geëve Jan van Parys gelukkigen voórspoed; maer stoord u niet

want ik den tittel niet weet van uwe principaele heerlykheyd.

Heer koning (zeyde Jan van parys) gy weet hem zeer wel, want Jan van Parys dat is mynen regten tittel. Maer waer reyst uwe Majesteyd nae toe met u gezelschap? Nae Spagnien om des konings Dogter ten houwelyk te neemen, maer zeyde den koning van Engeland waer reyst gy nae toe met zoo schoonen hoop volks, en van wat staet of kwaliteyt is uw edelheyd?

Jan van Parys antwoorden hem, dat hy was eenen ryken Borgers Zoón van parys, en dat zynen Vader hem groote rykdommen agtergelaeten hadde, en dat hy die ging verteëren al reyzende, en dat hy van zin was na Bordeaux te trekken, en elders daer het hem goed zoude dunken, en zoo hy konde dan zoude hy daer naer wederom veél ander vergaderen. Hoe vergaderen (zeyde den koning) voert gy alle dien staet op uwe eygen kosten? Ja (zeyde hy) en 't is zeer luttel vóór my, want mynen vader heeft my zoodaenige rykdommen agtergelaeten, dat het my onmogelyk is die te verteëren.

By mynder trouwe (zeyde den koning) gy zult haest ten eynde weezen, want daer is geenen koning op de aerde, die zoodaenigen staet kan blyven uytvoeren. Jan van Parys zeyde, dat hy hem daer niet mede bekommeren zoude, want dat hy op veële plaetsen goed had liggen.

Den koning zeyde tot zyn volk; Deezen man is zot, dat hy alzo agter land zyn goed gaet verteëren. Heere zeyde zyn volk, hy heeft een zeer schoon weezen, en waere hy niet wys, hy zoude met kleyn geld zulk eenen hoop volk niet kunnen vergaederen.

Als Jan van Parys aldus reede met den koning van Engeland, en kwam tot Arsenay, zoo zeyde Jan van parys tot den koning van Engeland: Heere waer 't zaeken dat het u liefde met ons t'avond te koómen eeten, wy zouden goeden gier maeken. Den koning van Engeland bedankte hem

grootelyks , en als zy al discoureérende gekomen waeren by de voórnoemde stad , zoo ging eeniegelyk in zyn Herberg met zyn gezelschap.

Hoe den koning van Engeland in zyn Herberg ging en hoe hem Jan van Parys van zyne spyze zond voór zyn avond-maelyd.

Als Jan van parys in zyn Herberg gekomen was zoo was hy zeer blyde . want hy was wel voórzien en d'avond-maelyd bereyd , en daer was alderley soórten van wild-gebraed en gevogelt , hy had veél volk in zynen dienst , die niet anders deéden als over land reyzen , om te vinden en te bekoómen al het geéne dat hun van noode was , zoo dat hun geenderley spys nogt drank ontbrak .

Den koning van Engeland deéd zyn volk Ossens slaen , Hamels , en oude Hoenderen , gelyk zy vinden konden , en als het tyd was om d'avond-maelyd te eéten , zoo deéde Jan van parys den koning van Engeland draegen in groote Goude Schotelen allerhande soórten van spyze en kostelyken Wyn , daer den koning en alle de Engelsche af versteld stonden .

Den koning dankte hun , en zat ter tafel om te eeten , terwylen dat dien kost warm was , want zyn eeten was niet gereed. Groote spraek hadde den koning , en zyn volk van Jan van Parys.

Sommige zeyden : hy is wel dwaes dat hy alzoo zyn geld verteerd , hoe lang kan dat dueren ?

Andere zeyde : het schynt immers een fraey , wys en verstandig man te weezen , om zyne rekeninge kwaelyk te maeken. Maer (zeyde de andere) ik verwonderde my grootelyks overzyne onuytsprekelyke genereusheyd die hy bewyst , want hy maekt niet meer werks vanden koning , dan van zyns gelyke.

Den koning zeer verwonderd zynde , vragde waer hy die provizie zoo haest gevonden hadde , die hy hem gezonden hadde , en wat een keukenweerd hy hadde ? Het is kwaelyk om te gelooven , nogtans is 't een schoon tyds-kortinge in zyn gezelschap te weezen . God geëve dat hy onzen weg reyze. Zeker Engelsch-man zeyde , zoo doet hy ook tot Bordeaux toe , zoo hy zegt.

Den koning daerom zeer blyde zynde , en niet hebbende op zyn tafel dat presentabel was , om Jan van Parys in tegendeel te vereeren , deede hem met zyn baender-heeren bedanken en vraegen , of hy wilde koómen slaepen in zyn Herberg , want hy meyde dat hy het beste Logist hadde.

Hoe den Koning van Engeland zyn Baender-heeren zond om jan van Parys te bedanken van 't geén hy hem gezonden hadde , en hoe hy by hem in de Kerke kwam.

Als de baenderheeren van den koning van Engeland kwamen aen 't kwartier van jan van parys , vonden zy 't al begraven , en met boomen besloten , en Schildwagten aen de poorten. Zy verwonderd zynde , vragden wie hunnen heer was ? Zy antwoórdten dat Jan van parys hunnen Heer was , en zy vragde wat zy kwaemen doen ? Zy

antwoorden dat zy kwaemen van den koning van Engeland, die hun gezonden hadde om Jan van parys te bedanken van het geéne hy hem gezonden hadde, en dat zy hem geérne spreken zoude.

Den schiilwagt bragt hun binnen en als zy voór't Logist van Jan van Parys kwaemen, zonden zy ander wagers die de poorten bewaerden, aen de welke zy zeyde de reden waerom zy kwaemen.

Doen ging den Officier van de wagt daerrapport over doen, en als hy weder kwam, zeyde hy tot de Engelsche: Mynheeren onzen Meester zit aen tafel, doch niet tegenstaenden, komt met mybinnen, en als hy in de zael kwam viel hy op zyn kniën, het welk de Engelsche ook deéden.

Als de Engelsche zaegen dat Jan van Parys alleen aen tafel zat, en zyn volk om hem, waeren zy zeer verwonderd. De zael was behangen met kostelyke Tapyten, en den hemel en den vloer was bespreyd; ook feesteérde hy de Engelsche wel, en deéde hun goeden gier, en eétende zoo discoureérde hy met hun; en als zy geeéten hadden en de gratie gezeyd was, begonst men op alle soórtten van instrumenten te speélen.

Terwylen de Engelsche aen tafel zaten met de Ridders van Vrankryk, wierden zy wel gediend van allerleye kostelyke spyzen en dranken, zoo dat zy verbaest stonden van alle de groote overvloedigheyd, en besonderlyk over 't Goude en Zilver Servies dat'er was endaeer zy mede gediend wierden.

Naer 't eéten naemen de Engelsche oórlof, en keerden weder tot hunnen koning, en zy vertelden hem al 't geéne zy gehoort en gezien hadden, daer hy hoe langer hoe meer af verwonderd was, en zeyden dat zy hem niet verlaeten zouden, zoo lang als hy hun wilden houden.

's Morgens als Jan van Parys in de Kerke kwam vond hy voór hem een ryk pavilloen bereyd om de Misse onder te hooren, de welke gedaen wierd in uytmuntende schoon muziek. Dea Koning van

Engeland dit, hoorende kwam ook nae de kerke, en als Jan van Parys hem zag, deéde hy hem haelen, en alzo hoorden zy te saemen onder het paviljoen met gemak het H. Sacrificie der Misse. Het paviljoen was van binnen schoon om zien, en de kussens die daer waeren, als ook het gieraed van de Capelle.

Als de Misse gedaen was trok elk nae zyn kwartier om te ontbyten, en Jan van parys zond den koning van Engeland kostelyken warmen kost, gelyk hy 's avonds gedaen hadde. Daer naer zaten zy te peêrd, en reden te saemen tot Bordeaux toe, daer Jan van parys zyn logement weder gereed en voorzien vond met alles dat'er noodig was en elke maeltyd die hy deéde zond hy den Koning van Engeland zyn portie, die zig grootelyks verwonderde over alle die kostelyke geregten.

Hoe den Koning van Engeland en Jan van Parys te saemen reden, en hunne discursussen onderwege.

Daer naer als zy te saemen reéden over de eene zyde Bordeaux, vraegde den koning van Engeland aen Jan van parys of hy mede trok nae Bayonne? Hy ja geantwoórd hebbende, zoo vraegde den koning of hy meéde in Spagnien wilden trekken? Jan van parys antwoórde; misschien zal 't zoo zyn want komt het my in den zin, dan zal ik het volbrengen als 't God belieft, want niemand anders ben ik onderworpen (naest God) dan mynen staet of wil, want om geenen mensch die leeft zal ik doen dan nae mynen wille.

Den Koning zeyde: ik vrees is 't dat gy lang leeft, dat gy misschien niet dan te haest zult gevoelen wat dat de armoede is, by aldiengy uwen staet niet verandert. Jan van parys zeyde dat hy meer goed hadde als hy in dusdaenigen staet konde verteeren.

Den Koning zyn volk beziende begonst te lachen en dagt in zig zelve dat den keêrel gek was, en terwylen zy deêze en diergelyke woorden spraken, begonst het te regenen. Jan van parys en zyn volk dit ziende, deêden hun mantels aen, en de reys-kappen op.

Den Koning dit ziende, zeyde; myn Vrienden gy lieden hebt goede kleederen om van den regen bevryd te wezen, de welke zeer goed zyn om uwe beste kleederen te solveeren, en wy moeten met groote misserie de schaede en ongemakken van den regen onderstaen. Jan van parys zeyde; Heer gy die eenen Koning zyt, moest uw volk doen huyven draegen om hun te dekken voôr den regen.

Den Koning dit hoorende, zeyde al lachende; voôrwaer myn Vriend men zoude moeten hebben veél Oliphanten, om zoo veél huyven te draegen.

Terwyl den Koning aldus doôr den regen reêd, zeyde hy tot zyn volk: wat dunkt u van dien verkwister van zyn Vaders goed, dunkt u niet dat hy zot is? Zyn Heeren antwoôrden: Het is een

vermaekelyke tyd-kortinge by hem te zyn, want hy doet ons veel deugden, en wy brengen den tyd met plaazier doór. God gaf dat hy met u wilde te bruyloft gaen, uwen staet zoude grootelyks hier doór verheerlykt worden; want zy zullen zeer net en proper verscheyren in Spagnien met hun nieuwe kleederen, en wy zeer slegt; want ons kleederen zullen allegader gekrompen en gepelkt weezen van den regen.

Als den Koning aldus met zyn volk den heelen dag doór den regen gereden hadde, trokken zy 's avonds met hun nat gat in een slegt kwartier daer niet veel te krygen was, maer Jan van parys voórzag hun van al wat hun noodig was.

Dat waer al-te-mael wel, zeyde den Koning, maer het zoude voór my een groote schande weezen als den Koning van Spagnien dat hoorde, dat ik dit volk in Vrankryk gelyk als opgeraep had tot vergrooting van mynen treyn.

Hoe dat in 't passeeren van een kleyn Rivier veel van des Konings volk verdronken, en hoe Jan van Parys met zyn volk daer stoutelyk overging.

Des anderdags kwaemen zy te Bayonne, en van daer vertrekkende, vonden zy onderwegen een Rivier, en alzo den Koning van Engeland met zyn volk voór was, begonsten zy eerst de Rivier te passeeren, en daer verdronken 'er meer dan zestig die kwaelyk opgezeten waeren, waer af den Koning zeer verschrikt was.

Terwylen den Koning groot misbaer maekte over het verlies van zyn volk kwam Jan van Parys aen de Rivier, en zoo deede zyn volk een voór een te peêrd daer doór passeeren, en zoo passeerden zy allegaeder de Rivier zonder eenen man te verliezen.

Den koning dit ziende, was verwonderd, en

zeyde tot Jan van Parys dat hy gelukkig geschap-
peert was, en hy antwoórdten den koning dat hy
verwondert was, aengezien hy zoo ryk en zoo mag-
tig was, dat hy niet een brug deéd meéde voeren
om zyn volk over te laeten passeéren.

Als den koning aldus met grooten hangst en ver-
lies de Rivier gepasseert was, reéd hy met zyn
volk dapper doór om den regens wil. En Jan van
Parys lachte in zich zelve, om dat hy met zyn
volk gedekt was voór den regen, en hy vragde
aen den koning of hy met hem een weynig wilde
gaen jaegen? den koning zig excuseérende om
den regen, reéde dapper door tot dat zy aen een
herberg kwaemen, en daer bleéven zy dry dagen
stil liggen om hun uyt te rusten.

Als den koning daer naer wederom met Jan van
parys op de baen was, vragde hy hem om wat
reden hy in Spagnien kwam? hy antwoórde: dat
het ontrent vyftien jaeren geleden was, dat zynen
Heer Vader daer had komen jaegen, en dat hy
eer hy uyt Spagnien trok, daer een striksken ge-
leyd hadde om een Ende te vangen, en dat hy nu
kwam om te zien of die Ende gevangen was.

By mynder trouwen zeyde den koning al lach-
ende, gy zyt eenen grooten lief-hebber van de
jagt, aengezien gy zoo verre komt om 't Wild te
zoeken, dat in uw Land menigvuldiger en gemak-
kelyker om krygen is. Gy weét de reden daer niet
af, zegde hy.

Den koning nog zyn volk wisten niet wat hy
daer meéde zeggen wilden en daerom lachten zy,
en sommige zeyden dat hy zot was; en als zy by
de Stad Burgos kwaemen, daer den koning van
Spagnien zyn hof hield, vragde den koning aen
Jan van parys of hy hem wilde aen hem verhaeren
met alle zyn volk, hy zoude hem een groote somme
gelds geven, en ook laeten zien een schoon verga-
dering van vrouwen en Heeren. Hy antwoórde dat
hy dat niet denken moest, want dat hy dat nooyt
doen zoude, aengezien hy meer geld had dan hy,

overzulks dat hy zyn geld niet noodig had.

Den koning dit hoorende was zeer droevig, om dat de kleederen van hem en zyn volk zeer slegt gestelt waeren doór den regen, en om dat Jan van parys met zyn volk excellent schoon gemonteert en onbeschaedigt was van den regen, overzulks hy vreesde confues te vallen, en versmaed te worden van zyn Beminde, by-aldien Jan van parys ook ten Hove kwam; en of hy hem daer nae vraegde ofte niet, hy kreeg altyd een slegt bescheed.

Als zy wederom den heelen dag te saemen geredden hadden, logeérden zy s' avonds wederom na gewoonte, en des anderdags zeyde Jan van parys tot den koning dat hy nae hem niet wagten moest, aengezien hy van zin was daer den heelen dag te blyven.

Den Koning dit hoorende trok van daer op eenen zaterdag, en de bruyloft moest gehouden worden 's maendags daer aen volgende. Den koning reéd dusdaenig doór dat hy den zelveu dag te Burgos kwam, daer hy met groote eere ingehaeld en ontfangen wierd.

Hoe den koning van Engeland te Burgos ingehaeld zynde, eerlyk ontfangen wierd.

Als den Koning van Engeland tegen den avond zynen publieken intrede gedaen hadde in Burgos, zoo bragt men hem in het hof by den koning en de koninginne van Spagnien die hem zeer minnelyk ontfongen; nog was daer doer ter tyd gekoómen den koning en de koninginne van Arrangon, van Portugael, en van Navarre, en meer andere princen en Graeven Vrouwen en Jouffrouwen, om de Bruyloft by te wonen, die hem allegaeder groote eer bewezen.

Maer de Dogter van den koning van Spagnien hem nauwkeurig beziende, wierd droevig om dat hy zoo oud was, en wenschte hem twintig jaeren jonger te weezen.

Terwylen men in 't hof bezig was met alderley vreugd te bedryven over de komste van den koning van Engeland, was Jan van parys 's Zondags met zyn volk gearriveert in een klyn stedeken, twee mylen van Burgos, hy wist wel dat s' anderdags de Bruyloft zouden gehouden worden, en om daer in tyds te weezen, zoo zond hy twee herauten met 500 Ruyters om den koning van Spagnien logist te verzoeken voór hem en zyn Volk.

Hoe de Herauten als zy by de poorte kwaemen, alleen in de stad gingen met twee Dienaers, die gekleed waeren op de zelve maniere gelyk zy.

De twee Herauten waeren dusdaenig gekleed en de peérde gemonteérd al of het koningen geweest hadden, en als zy aldus by de stad kwaemen, deden zy de vyf honderd ruyters die zy by hun hadden, voór de poorten blyven, en leyden met hun elk een pagie, de welke gekleed waeren in syn violet Fluweel, en de peérden van gelyken.

Als zy aldus in de Stadaen 't Paleys van den ko-

ning kwaemen, vroegen zy om den koning te spreken. De dienaers van't hof vroegen wie zy waeren? Zy antwoorden dat zy dienaers waeren van Jan van Parys, en dat hy hun zond om den koning van Spagniën eenige zaeken te kennen te geven.

Het welk den koning geboódschapt wierd terwylen hy over tafel zat met alle zyne Heeren. Den koning gehoort hebbende hoe en op wat manier de Herauten gekleed en gemonteérd waeren, was nieuwsgierig om hun te zien, en daerom geboódt hy dat men hun wat aen den klap zoude houden, tot dat de maelyd gedaen was, en dan zoude hy hun audientie geven.

Hoe den koning van Engeland over tafel zittende, verhaelde aen den Koning en de Koningin van Spagnien niet alleen hoe en op wat manier hy onderwegen van Jan van Parys getracteéert was; maer ook aengaende zyne groote pragt, en de wondere wontueren die hy met hem op den weg gehad had.

Terwylen de Koningen en de Koninginnen bezig waeren met eten, en terwyle de Herouten met groote verduldigheyd de komste van den Koning van Spagniën waren verwagende, zoo verhaelde den Koning van Engeland hoe den Heere van deze Herauten eenen ryken Borgers Zoón was van Parys, en dat zynen vader hem wel groote goederen moest agtergelaeten hebben, aengezien hy eenen treyn voert zoo trots als den ryksten Koning van de wereld:

En voorts vertelde hy hoe en op wat manier hy hem onderwege van zyn Tafel gezonde had, alderly kostelyke spyzen en delicaeten wyn, en dat op dusdaenige manieren toebereyd, als ik oyt gezien of geproeft hadde, en dat hy hem alzo den heelen weg getracteéert en vry gehouden had. Voords aengaende de monteéringen van hem en zyn volk,

die was dusdaenig dat'er geenen Monarch in de wereld zoo kostelyk heeft, of zoo schoone manschap of peêrden heeft. Voords aengaende het Servies daer hy en zyn volk mede gedient wierd, dat was van klaer Goud en Zilver, en dat hadde hy in zulke overvloedigheyd. dat zyn Servies alleen meer weêrd' was als ons koningryk.

Nu, raekende zyn Garden ofte zynen treyn, diên bestond wel in ontrent dry honderd de schoonste mans-persoonen die ik oyt gezien hebbe, allegader even oud, even fris, en even schoon gemon-teért; ik meynde als ik hun eerst zag dat het Engelen uyt den Hemel waeren.

De Koninginne en haer dogter dit hoorende waeren nieuwsgierig om Jan van Parys te zien, en het was om die reden dat zy den Koning smeekten, op dat hy hem ter Bruyloft zoude nooden met zyn volk. Het welk hy hun beloofde.

Den Koning van Spagniën vraegde, hoe, en hoe lang kan eenen Borgers Zoón dusdaenige pragt voeren? Dat heb ik hem onderwegen differente ry-zyn gevraegt (zeyde den Koning van Engeland) en hy heeft my de eerste reyze geantwoórd. dat hy, als zyn goed' verteéert zoude weézen, dan weder ander zoude gaen winnen, zoo hy konde. En daer naer zeyde hy, dat hy geld en goed genoeg hadde, meer dan hy verteéren konde, overzulks het schynt dat hy zot is, want hy gaf daer onderwegen eenige blyken van, eerst als ik met myn volk doór den regen reéde, zeyde hy: dat ik myn volk moest doen huyven draegen om beschud te zyn voor den regen en ten tweeden als'er veél van myn volk verdronke in het passeéren van de Riviere, zeyde hy: Heere, gy die een magtig koning zyt, behoorde met u te doen voeren een brugge om die over de rivieren te leggen, dan zoude u volk daer gemakelyk kunnen overpasseéren zonder te verdrinken. En ten laesten, als ik hem vraegde waerom hy in Spagnien gekoómen was, antwoorde hy, dat het ontrent 15 jaeren geleden was dat zynen vader hier

kwam jaegen en dat hy toen hier eenen strik geleyd had om een End-vogel te vangen, en dat hy nu kwam om daer nae te zien. Wat dunkt u van die propositen? zyn dit wyze reden, of wat zyn het Al die dit hoorden begonsten te lachen, en de dogter van den Koning van Spagnien deéze woorden rypelyk overwegende, zeyde dat dit ministerieuze, en geen zotte waerden waeren, overzulkas dat zy hem geérne zoude zien en spreéken. Naer dat den Koning van Engeland deéze en diergelyke reden van Jan van parys vertelt hadde, wierden de herauten uyt orden van den koning binnen geroepen.

Hoe de Herauten van Jan van Parys in de Zael kwaemen by den koning van Spagnien, en hoe zy van hem logist verzogten voór hunnen meester en zyn volk

Als de Herauten in de zael kwaemen vielen zy den Koning van Spagnien te voet, en zy baden hem om een Logement dat bekwaem en groot genoeg zoude wezen voór hunnen Meester en zyn volk, aengezien hy van zin was hem daer eenigen tyd op te houden, en de Bruyloft by te wonen, indien 't uwe Majesteyt belieft. Zeer geérne zeyden den Koning, en hy deéde aenstonds zynen Hof-meester met hun gaen, om hun de Logemen-

ten te weyzen. En als hy hun plaets toonde voór dry honderd Peêrden, zeyden de Herauten dat hun die plaets niet helpen konde.

Doen bragt hun den Hof-meester weder by den Koning, den welken hun vraegde of hun logement grot genoeg was? Zy antwoórden, neén; want dat het wel tienmael zoo groot zoude moeten weezen. Wel hoe; zeyde den Koning, hebt gy meer dan 300 Peêrden? Ja wel tien duyzend zeyden de Herauten. Wy zullen wel al die huizen moeten hebben van de groote Kerk af, tot aen de poort toe

Hoe (zeyde den Koning) het is meer dan 't vierdendeel van de Stad, nogtans niet tegenstaende, kan uwen Meester hem met geen minder plaets behelpen, ik zalze doen ledig maeken tegen morgen vroeg, daer om zegt hem dat hy morgen heel vroeg beliest zynen intrede te doen, wy zullen hem verwagten, want alle de jouffrouwen zyn in groot verlangen om hem te zien en te spreken.

Hier op naemen de Herauten oórlof van den Koning, en zy zeyden dat zy zoude de Fouriers gaen haelen om de herberge heel vroeg klaer te maeken. Doet dat vryelyk (zeyde den Koning) en groet my uwen Meester; en zegt dat hy vroeg oppast.

Naer dat de Herauten hun afscheyd genoómen hadden van den Koning, reéden zy ter poorten uyt daer zy de 500 Ruyters gelaeten hadden, en zy vertelden hun hoe zy in de stad gevaeren waeren, en zoo rede zy te saemen wel gemoet nae het Stedeken daer hunnen Heer met de rest van zyn volk lag, en zy vertelden hem hoe zy gevaeren waeren. Hy dit hoorende, gaf order om de troupen die nog agter waeren te doen marcheren tot voór de Stad, en daer deéde hy hun verciereren op het pragtigste, zoo dat zy den heelen dag bezig waeren zoo met marcheren, als hun op-te-schikken.

Hoe jan van parys de Herauten wederom in de Stad zond met vyf honderd mannen ; om de Logementen gereed te maeken voór hem en zyn volk.

Naer dat de Herauten hunnen Meester rapport gedaen hadden van al het geén dat zy in de Stad gehoort en gezien hadden, en dat bezonderlyk van de uynemende schoonheyd van de Dogter van den Koning van Spagnien, zond hy hun wederom in de stad met 500 mannen, om de logementen gereet te maeken voór hem en zyn volk.

Naer dat de Herauten met de 500 mannen vertrokken waeren, vergaderde jan van Parys alle zyne baender-heeren, en hy gaf order hoe en op wat manier elk zoude marcheéren met zyn volk, en naer dat hy de uere en den tyd tot den marche vast gesteld hadde, heéft hy alle zyn volk doen byeen verzaemelen.

Aengaende de Bagagie-wagens en de soldaeten die de zelve convoyeérden, en die langs eenen anderen weg gemarcheéert hadden om den koning van Engeland en zyn volk te schouwen, deze deéd hy allegader rykelyk vercierren en kostelyk monteéren.

Terwylen dit alles geschiede ; spracken de koningen en de koninginnen die tot de Bruyloft gekoómen waeren niet anders dan van Jan van Parys, en de Vrouwen waeren in-groot verlangen om hem te zien, en daerom hadden zy den Koning dat hy al de zey-straeten zoude doen af-sluyten, op dat Jan van Parys parfors zoude moeten voór by 't Paleys passeéren, 't welk geschiede. En terwylen kwaemen de twee Herauten zeer triumphantelyk in de Stad gereden met hun Pagien zeer rykelyk gemonteéert ; agter hun volgden vyf honderd Ridders allegader ook even kostelyk gemonteéert.

De Koningen en de Koninginnen het geloop van 't volk hoorende, begaven hun in de vensters en de

baikonnen, en zy zagen de menschen loopen met veel hoopen, en als de Fouriers begonsten het Paleys te genaeken, zoo was den Koning zeer curieus om te weeten of Jan van Parys in die bende was en daerom haeste hy hem om tegen hem te spreke gelyk gy in 't vervolg hooren zult.

Hoe de Fouriers in schoon gewaad passcerden voor het Paleys van den Koning van Spagnien, den welken hun willekom hiet.

Den Koning van Spagnien ziende alle deéze Ridderd zoo rykelyk gemonteert voor by zyn Paleys reyden, hiet hun willekom, en vragde hun waer Jan van Parys hunnen Heer was? Zy antwoorden dat hy in de agterste bende was.

Den Koning vragde hun wie zy waeren? zy antwoorde dat zy Fouriers waeren, en dat zy kwamen om de Logementen gereed te maeken voor hem en zyn volk. Als de Edel-lieden en de Vrouwen die daer waeren deéze antwoorde hoorden, en zaegen alle dit volk stonden zy versteld. Den Koning van Spaegnien zeyde tot den Koning van Engeland: Hoe behoud Zoóne, gy zeyde dat hy maer dry honderd peerden hadde, en daer zynder

nu al meer als vyf honderd voorby gereden, en noch is hy niet gepasseert. Het zyn frissche, schoone en wel gemonteerde Lieden (zeyde de Dogter) (wy behooren hunnen Heer wel te feestereen, die ons zoo groote eer aendoet van op onze Bruyloft te komen, want de geheele Bruyloft zal daer by geëerd zyn. Den Koning zeyde: Voórwaer dogter gy zegt de waerheyd, daerom zal ik aenstonds eenen hof-meester zenden naer zyn kwartier, en doen alle zyn logementen behangen met Tapyten, en voorzien met alles dat daer noodig is.

Als den hof-meester daer kwam vond hy het volk van Jan van Parys bezig, sommige met kamers doór te slaegen, en de Gaelderyen te repareeren, andere maekten Baillie-boomen, en sommige ontladen de Bagagie-wagens, en haelden daer uyt alles wat zy noodig hadden om hun Logement te Meubeleeren en te verciereren, in somma elk was bezig, en zy werkten gelyk Leeuwen.

Den Hof-meester dit ziende stond verstelt, en niet wetende wat zeggen moest evenwel zyn boodschap doen, en daerom zeyde hy tot hun: Lieve Vrienden den Koning zend my hier, en doet u zeggen, dat al 't geén u gebreékt, 't zy Zilver-werk, Tapisserye, of keuken-gerief, dat gy het maer zoud believen te zeggen, ik zal 't u leveren.

Zy dit verstaen hebbende, deeden den Koning niet alleen bedanken, maer presenteerden hem indien hy 't noodig hadde, van alles te voorzien, zoo van kostelyke Tapyten, als Goude en Zilver Schotels en Talloiren, Bekers, Lepels en Forchetten, en voords alles wat in een Konings paleys noodig is, dat hebben wy meéde gebragt in groote overvloedigheyd zeyden zy, daerom zegt aen den Koning indien 't hem beliest, dat wy hem tien of twaelf gelaede waegens zullen zende.

Den Hof-meester dit gehoord hebbende, bedankte hun en ging wech, en als hy by den Koning kwam, verhaelde hy hem alles wat hy

gehoorten gezien had. De Baender-heeren en de Vrouwen dit hoorende, waeren verwonderd, en terwylen zysamen spraeken van de groote rykdommen van Jan van Parys, zoo kwam hy daer aen gereden in de agterste bende, omringeld van een groot getal van princen en graeven. De Koningen en de vrouwen bezagen hem heel nauwkeuriglyk, en alzoo kwam hy in de Stad gereden.

Hoe de Leyds-mannen van de Wagens van jan van Parys kwamen in schoone ordonnantie, en agter hun de Wagens met Tapisseryen, Keuken-gereedschap, Kleederen en alle het zilver-werk.

Maer eerst kwaemen daer twee Trompetters en twee timballiers met eenen fluyter voór uyt, en daer naer kwaemen 200 ruyters wel gewapend, zeer schoon in ordonnantie twee en twee aen gereden, daer naer kwamen daer 25 Wagens rykelyk toegemaekt, en bedekt met Fluweel op Fluweel en in elken Wagen waeren acht Hengsten gespannen, en totiederer wagen waeren twee lange en sterke mannen gesteld om de peerden te bestieren, en terwylen deéze wagens passeerden stonden de koningen en al de heeren en de jouffrouwen verbaest; over dien grooten en kostelyken treyn, en curieus zynde wat in de wagens weezen mogte, vraegden het aen een van de bedienders, en zy kregen tot antwoord, dat zy gevuld waeren met tapyten om de kamers en de zaelen te behangen van de quartieren van jan van parys en zyn volk.

Terwyl den koning van spagniën met den koning van Engeland, en de koninginne met haer Dogter te saemen onder-een discoureerden aengaende de hoedaenigheden en de onbeschryvelyke rykdommen van jan van parys kwamen daer wederom 25 ander wagens, op de zelve manieren vercierd gelyk de voorgaende, en die waeren

bedekt met rooden pan , en in deze was het Lynwaed en de Keuken-gereedschappen van Jan van Parys.

O goeden God (zeyde de Koninginne) wie is dien , die dusdaenigen staet kan uytvoeren , en zullen wy hem niet haest zien ? En terwyl zy aldus saemen discoureerden , zoo kwam daer eenen zeggen dat de noon-maeltyd gereed was. Het Vrouw-volk zeyde , om Gods wil spreekt daer niet af , want daer is ons geen meerder plaisier , als te zien deezen ontallyken rykdom.

Als die 25. Wagens wederom voorby waeren , kwamen daer weder 25 ander , bedekt met blauen Damast , en de Hengsten bekleed met den zelven , en in deze Wagens waeren Zyde , Goude en Zilver Lakens om nieuwe kleederen voor Jan van Parys , en zyn volk te maeken.

Den Koning van Spagnien zeyde tot den koning van Engeland : Ziet hier passeeren nu schatten genoeg , alwaer 't om te koopen alle onze Koningryken , en gy hebt ons daer niet een woord van gesproken , aengaende alle die kostelyke Wagens en het groot getal Ruyters en knechten die zy bestieren.

Den Koning van Engeland verbaesd zynde , excuseerde hem , en zeyde dat hy die Wagens ofte dit manschap by Jan van parys niet gezien had , overzulks dat hy niet konde in heel zyn verstand begrypen hoe eenen Borger aen zoo groote schatten kon geraeken . De Koninginne en haer Dogter stonden ook versteld , en zeyden ; dat zy hem geerne een zien en spreken wilden ; overzulks elk was curieus , en liep zoo op de straet als in de vensters , om zoodaenigen ryken Borgers Zoon te zien inkoómen met alle zyn volk , en daer was een groot gedrang op de straeten : men sprak overal anders niet dan van Jan van parys.

Als den Koning van Engeland dit alles hoorde en zag , wierd hy mistroostig , om dat hy zag dat men van hem zoo veel werk niet meer maekte , ja

en dat nog het ergste was , om dat hy geen stade nog bekwaemen tyd hadde om van zyn houwelyk te spreéken.

Hoe de wagens met het zilver-werk van Jan van Parys in kwamen , vergezelscht met 200 gewapende mannen.

Naer dat de voórnoemde wagens gepasseert waeren , kwaemen daer wederom 25 andere bedekt met rooden Fluweel . en gestikt met goude leér , rykelyk gefernist met cypressen-hout , deéze blonken zeer schoon in de Zonne. Als den koning en de koninginne met haer dogter en de andere Heeren en Dammes deéze wagens zagen , stonden zy nog al meer verbaesd , als zy hoorden dat alle deéze wagens geladen waeren met het zilver en goude servies van Jan van Parys.

Als de dogter van den koning van Spagniën deéze wagens zag aenkomen stond zy zoo versteld dat zy vraegden of er eenen stervelyken mensch in de wereld was die zoodaenige schatten bezat ? Den koning van Engeland antwoorde , waer 't zaeken dat zy my gezeyd hadden dat het den koning van Vrankryk was , dan zoude ik het eenig-

zins hebben kunnen gelooven, om dat hy een groot, en een schoon koningryk heeft, maer eenen horger zoo groote schatten te bezitten, dat is onmogelyk.

Als dees kostelyke wagens nu gepasseerd waeren, kwam daer een escorte van 200 gewapende mannen, die deéze wagens opvolgden in schoone ordonnantie vier en vier, en de gelidderde dicht in een gedrongen.

Den koning van Spagniën riep den eersten die droeg een vaentjen aen zyn Lancie, en zeyde tot hem: Gy Heeren, is jan van parys in dit gezelschap? Neën ofte hy zal nog in twee ueren tyds niet komen, want hy met zyn principaelste volk, doet zyne maehyd hier buyten, antwoorde hy, maer wy zyn hier gesteld om deéze 25 wagens te bewaeren.

Als de wagens en de 200 mannen gepasseerd waeren, ging den koning eeten, naer dat hy last gegeeven hadde om hem te roepen als jan van Parys zoude aenkomen. Over tafel wierd schier niet anders gesproken, als van de groote pragt en rykdommen van jan van parys: den koning van Engeland konde van verslaegendheyd niet vrolyk wezen; maer de koninginne van Spagniën trooste hem zoo zy best konde, en terwylen zy spraken van de aenstaende bruyloft, kwaemen daer twee schild-knappen, die riepen: komt, ziet de schoonste bende die oyt gezien is. Doen stonden zy allegader op van de tafel, en zy liepen na de vensters, en zaegen zoo veél volk dat het wonder was.

Hoe de Archiers van de Garde van jan van Parys in kwamen met grooten Triumphe en eere.

Terstond kwaemen daer 60 speel-liede wel toegemaekt met hunne instrumenten al speélende, daer naer kwam den Vaen-draeger met zyne Vaen op eenen grooten Hengst, geborduurd, en springende en naer hem volgde twee duyzend Archiers.

met hun wapen-rokken van Goud en Zilver, die zeer blonken.

Den Koning van Spagnien vraegde aenden Vaendraeger of Jan van parys daer was? Hy antwoorde neën, het zyn de Archiers van de Garde. Hoe (zeyde den Koning) heet gy dit Archiers? Het schynen groote Heeren te weezen. Voorwaer (zeyde den Capiteyn) gy zult wel wat anders zien eer onzer Meester in komt, en als hy dit gezeyd hadde reéd hy met zyn volk voorby 't palys in zeer schoone ordonnantie.

Den Koning van Engeland ziende dit schoon en uytgeleézen volk voorby passceeren, wierd zeer droevig om dat de Dogter van den koning van Spagnien niet veel werk meer van hem maekte, en om dat'er niet anders gesproken wierd als van de uytneémende schoonheyd en de groote rykdommen van Jan van parys, vreesde van hem onderkropen te worden.

Als deéze twee duyzend Archiers in order gepasseert waeren, kwaemen daer weder 60 Speelieden met hun zoet luydende instrumenten, en die gaven eenen wonderlyken schoonen klank, zoo dat eeniegelyk het hert verheugde.

Daer naer volgden eenen Hoofd-man met nog twee duyzend Archiers, noch schoonder gemonteerd als de eerste.

Den Koning van Engeland dit ziende, zeyde al schimpende: Ik geloof zekerlyk dat zy lieden d'een poort in komen, en d'ander wederom uyt gaen, om onste doen toeven.

Den Koning van Spagnien dit hoorende, deéde alle de poorten toe sluyten, uytgenomen die, daer Jan van Parys met zyn volk langst moest in koómen, op dat zy hem niet bedriegen zouden; en hy zond eenen Heraut om Jan van parys te complementeeren, en om nauwkeuriglyk te letten, zoo op het getal van zyn volk, als op zynen persoon, er zyne hoedaenigbeden.

Terwyl deéze Archiers met groote magnificentie

in stilte in hun gelidderen zes en zes voorby passeerde, kwam den Heraut by Jan van parys, en dede het geéne hem zyn Meester belast had, en als hy alles nauwkeurig hadde afgezien, nam hy zyn afscheyd, en hy trok wech.

En als hy wederom by zyn meester kwam, deed hy hem rapport van al 't geéne hy gehoort en gezien hadde; en besonderlyk van de schoonheyd en 't zoetaerdig weézen van Jan van parys, en zyne groote rykdommen, als ook het groot getal van zyne bediende, alle zeer rykelyk gemonteert.

Den Koning van Spagniën dit hoorende zeyde: Wy mogen hem wel te vriend houden, of anderszins zoude hy met alle die welgeoeffende krygsbenden die hy by hem heeft, hem wel meester maeken van geheel myn Ryk. Dat moet gy zeker doen zyde zyn Dogter, en hem eerlyk ontfangen.

Hoe den Hof-meester van jan van Parys eerlyk in kwam met honderd Pagien, en een groot getal Speel-lieden.

Als de vier duyzend Archiers in zeer schoone order gepasseert waeren, kwam daer een fris Man, lang en wel geformeert; diën was gekleed in Goude Lakens, en hy hield eenen stok in zyn hand, en hy zat op een schoon grauw Hackenye.

Naer hem kwamen de honderd Staetpagien van Jan van Parys, allegader gekleed in Fluweel Carmozyn, en met Goude Gallonnen beleyd, gemonteert op grauw Peerden zeer rykelyk, en zoo kwamen zy in schoone order twee en twee agter den Hofmeester, 't welk schoon om zien was, want zy waeren uytgeleezen, en hadden blont hair zeer schoon gekrolt. De Jouffrouwen den Hof-meester aldus ziende voorby passeeren met zynen Commando-stok, en de Staat-pagien agter hem, meynden dat het Jan van Parys was, en daerom zoo hy voor by passeerde stond de Dogter van den Koning van Spagniën eerst op, en zy saluweerde hem zeer feestelyk, en de andere dedden van gelyken.

Den Koning vraagden aen een van die Pagien of dit Jan van Parys was? En Hy antwoórdten: Neén, maer dat het zynen Hof-meester was, den welken kwam om te zien of de Logemente gereed waeren.

Daer naer kwam daer eenen grooten hoop Speél-lieden met alderley instrumenten, en die gaven een dusdaenig geluyd dat het de geheele Stad doór gehoort wierd.

Daer naer kwam den Capiteyn, en dien droeg een banie van blauw Taffetaf, en daer in stonden geen wapenen om niet bekend te wezen. Hy zat op een schoon peêrd, 't welk bedekt was met Violet Damast rykelyke geborduert met fyn goud. Agter hem kwaemen vyftien honderd gewapende mannen zeer rykelyk verciert, en dat in zeer schoone ordonnantie.

Hoe jan van parys zynen solemneelen intré deed in de Stad Burgo's met 600 mannen, en hoe eenen Ridder voor hem zyn zweêrd droeg in een kostelyke scheede.

Als dit volk wederom gepasseert was, kwam daer eenen Ridder aengereden zeer kostelyk gekleed in 't goude laken, en bezet met fyn Peirlen en Diamanten, zynen Tabbaerd hong leeger als 't overkleed van zyn peêrd, en hy was gevoedert met herminnen. hy droeg in zyne hand een zweêrd in de scheede, en de scheede was bedekt met geslaegen goud en edel gesteenten.

Agter deézen Zweerd-draeger kwamen zes honderd mannen gemonteêrd op grauwe Hengsten, al van eenen haerd en van gelyke kleeding, en verciert met goude Harnassueren, zoo dat het zeer schoon was om zien; boven op de steert-riemen stonden zilvere bellen, en de heeren die daer op zaten waeren zoo schoon dat zy scheénen natuere-lyke Engelen te wezen, want zy waeren dusdaenig rykelyk toegemaekt, dat het my onmoógelyk is om te beschryven, en zoo kwamen zy twee en twee in zeer schoone ordonnantie voórby het Paleys gemarcheert.

En als Jan van Parys nog ontrent zestig stappen van 't Palys was, kwam'er eenen Heraut den Koning de weét doen van zyne komste.

Als de Dogter van den Koning van Spagnien en de vrouwen dit hoorden riepen zy: waer aen konnen wy hem kennen? den Heraut antwoorde: aen den gouden Commando-stok die hy in zyn hand heéft, omzet met Diamanten, en aen den gouden hals-band die hy draegt.

Terwylen zy deéze en diergelyke woórden van hem spraken, kwam Jan van Parys zeer triumphantelyk gereden, zeer kostelyk gekleed, zynen Tabbaerd was langs alle kanten bezet met edelgesteenten, en by hem had hy zes lakeyen, dry aen elke zyde, in goude laken gekleed.

Als de Dogter van den Koning van Spagnien hem zag wierd zy terstond zoo rood als bloed. Den Koning van Engeland dit merkende, wierd hoe langer hoe meer ongerust, want hy dagt in zich zelve nu zien ik niet dan al-te-wel wat'er geslagen is, dien vogel zal zeker mynen nest in nemen.

Als Jan van Parys plat voór het paleys was, bleéf hy stil staen, en hy saluweérde en groete zeer gratieuselyk de Koningen en de Koninginne met alle de Heeren en Vrouwen, en besonderlyk de Dogter van den Koning van Spagnien, die hy zeer nauwkeurigyk bezag, en zy hem van gelyken, en die groete hem zeer minnelyk, en als Jan van Parys zag dat zy zoo schoon was, wierd hy gewond met den schigt der liefde, en hy dagt in zig zelve gy zult de myne zyn.

Naer dat hy de Heeren en de Jouffrouwen aldus feestelyk gegroet hadde, reéd hy met groote pragt en magnificentie voords, en agter hun kwamen vyf honderd gewapende mannen, dat was zyne arriere-Garde, en die sloten den treyn.

O God van den Hemel, (zeyde de Koninginne) zouden'er nog meer krygs-lieden in de wereld zyn? hy mynder trouwe zeyde den Koning van Portugael het waer kwaed twist maeken tegen zulk eenen man, ik geloof dat in de wereld zoo veél rykdom-

men niet zyn konnen, als wy heden gezien hebben

Als Jan van Parys met alle zyn volk gepasseert was, sloeg de klok vier ueren; en doen kwamen de vrouwen by den Koning, en die verzogten hem oodmoedelyk dat hy Jan van Parys ter feeste zoude noode, het welk hy hun beloofde.

Hoe den Koning van Spagnien eenen Graef en eenen Baron zond aen Jan van Parys, om hem op de Feest te nooden.

Naer dat Jan van parys eenigen tyd in zyn kwartier geweest had, zond den Koning van Spagnien ten verzoeke van zyne Huysvrouw en haer dogter twee van zyn Herauten, den eenen zynde eenen Graef, en den anderen eenen baron naer het kwartier van jan van parys, en zeyde; gaet by jan van parys, en groet hem van onzen 't wegen en zegt dat ik en de vrouwen hem verzoeken, dat hy gelieft zoo goed te wezen van by ons in het paleys te komen op de feest van myn dogter.

Als de Herauten in 't kwartier van Jan van parys kwaemen, vondga zy de straeten al afgesloten met draey-boomen, en over al wel bezet met schildwagten, zoo wel te voet als te Peerd, waer af zy zeer verwonderd waeren.

Aen den eersten draeyboom vroegen hun de Schild-knaepen wie zy waeren, en wat zy doen kwaemen? Zy antwoorden dat zy Herauten waeren, en dat zy kwaemen van den Koning van Spagnien om Jan van Parys te spreken.

Nu, komt dan binnen zyden de wagters, en als zy binnen kwaemen zagen zy de straeten over-al behangen met kostelyke Tapyten.

En als zy kwaemen voor 't Logement van Jan van Parys zoo zaegen zy eene groote menigte van krygsknegten wel gewapend daer staen in slag-order, en den Hof-meester stond voor de poorte zeer rykelyk gekleed.

De Herauten vroegen hem of zy Jan van Parys mogte spreken? Hy hoorende dat zy Herauten waeren van den Koning van Spagnien, bragt hun

binnen, en als zy in de eerste Zaele kwaemen, vonden zy die behange met kostelyke en konstige Tapyten, de welke verbeelden de distructie van Troyen met groote persoonagien, en als zy daer een weynig hadden staen zien, kwam daer eenen Hopman, en dien gehoort hebbende wie zy waeren, en wat zy doen kwaemen, ging aenstond de weet doen van hunne komste.

Jan van Parys dit hoorende zond zynen Cancellier by hun, en dede hun vraegen waerom hunnen Meester niet zelfs kwam, want dat hy immers beenen hadde.

Als den Cancellier aen de Herauten dit rapport dede, waeren zy zeer beschaemd om dat zy die antwoord aen hunnen meester moesten gaen dracken. Naer dat zy aldus verbaest zynde hun afscheyd genomen hadden, trokken zy wederom te rug.

De Vrouwen hun ziende aenkomen zonder Jan van parys, wierden zeer mistroostig, en de dogter van den Koning van Spagnien zeyde tot haeren Vader: O lieven Vader! wy zullen dezen fraeyen prince niet zien, want ziet de Herauten alleen te rug, en als zy in de Zael kwaemen, liepen zy alle tot hun, om te luysteren nae 't rapport dat zy doen zouden, en doen vertelden zy hoe de stracten afgesloten waeren met Draeyboomen en Schildwagten. Voorwaer (zeyde den Koning) hy zoude wel subtiel zyn in den Oorlog die hem zoo wel op zyne hoede houd.

Daer naer vertelden de Herauten hoe de stracten behangen waeren met kostelyke Tapyten, en hoe zy gekomen waeren voer zyn Logement daer zy den Hof-meester vonden zeer rykelyk gekleed, die hun in de zaele bragt, en wat kostelykheden dat zy daer gezien hadden.

En voords verhaelden zy alle het gene dat Jan, van parys hun had doen zeggen. Den Koning van Engeland dit hoorende was zeer blyde. al durfde hy het niet laeten blyken, hy dagt in zig zelve, nu zal hy zeker op de feeste niet komen.

Daer naer zeyde hy al lachende tegen den Koning van Spagnien: En hebbe ik het u niet wel gezeyd, dat hy zyn vyf zinnen alle dry heeft, is dat geen tastelyke zottigheyd? Wat dunkt u van dien hoeveêrdigen gek? Hy die eenen uytländigen Borger is wilt van u, Heer Koning, zynen knegt maeken. Is dat geen groote dwaesheyd? Waer het dat het my te doen stond, ik zoude hem op de Bruyloft niet roepen, ofte niet meer nae hem omzien.

Den Koning van Arragon dit hoorende, en merkende dat hy uyt passie sprak, zeyde al lachende: by aldien het my te doen stond, ik zoude hem gaen bezoeken, en wilt den Koning van Spagnien dit doen, ik zal met hem gaen om allen twist en omheylen te voorkomen; want gy weet immers wat een groot getal gewapende mannen hy by hem heeft, zoo dat hy alle oogenblikken in staet is om hem niet alleenelyk meester te maeken van deze Stad, maer van geheel uw Ryk overzulks zoo raede ik u als Vriend, laet ons hem op de Bruyloft gaen verzoeken.

Hoe den Koning van Spagnien vergezeldschapt zynde met andere Koningen, jan van Parys ging ter Bruyloft nooden, en hoe zy van hem ontfangen wierden.

Als den Koning en de Koninginne van Spagnien deze woorden gehoord hadden van den Koning van Arragon preézen zy hem grootelyks, en zyn Spaensche Majesteyt zeyde: Het is beter om alle perykelen te voorkomen dat wy een weyning simuleéren aen de Wetten en ordonnantien van 't Ryk, de welke uytdrukkelyk gebien dat men den Koning moet gehoorzamen in alle redelyke zaeken. Doch niet tegenstaende zoo gaen ik evenwel hem bezoeken, en zien of ik hem kan mede brengen. Lieven Vader, doet dat tog om Gods wil, zeyde de Dogter.

Als den Koning van Spagnien en den Koning van Arragon met veel Baender-heeren mynden uyt te gaen, liep den Koning van Engeland mede, en doen bleef dien van Arragon t'huys; en als zy aen den eersten Balie-boom kwaemen, zaegen zy hoe en op wat maniere de straeten afgesloten, en met Schildwagten bezet waeren.

Den Koning vraegde aen eenen van de wagt of hy Jan van parys niet konde spreken? Wie zyt gy vraegden den Schild-knaepe? Ik ben den Koning van dezen Lande, antwoorde hy. Den portier dit hoorende leyde de Koningen nae't Logement van Jan van parys, en daer vonden zy den Capityn van de Garde zeer kostelyk gekleed, en dien vraegden zy of zy Jan van parys mogten spreken? en naer dat hy verstaen hadde wie zy waeren en wat zy doen kwaemen, leyde hy hun in de gemeyne Zaele met hunne bediende.

Terstond ging den-Capityn kloppen aen de Raedkamer, en zeyde tot een van de Deurweêrds dat den Koning van Spagnien en Engeland gekomen waeren om hunnen Heere te spreken.

Den Cancelier dit hoorende, kwam uyt de kamer met 50 Baender-heeren in zeer schoone staet, onder de welke waeren de Hertogen van Orleans en Bourbon, en ontfong de Koningen met alle teekenen van eer en respect, en hy zeyde tot den Koning: Heere, wat komt gy hier doen, gy die zoo groote tydkortinghe hebt in uw eygen parys: zyt willekom in uw zelfs Landschap.

Den Koning van Spagnien zeyde: Ik kan niet mankeeren van Jan van Parys te bezoeken, en hem te komen nooden, aengezien de Bruyloft gaet beginnen van myn Dogter, zoo bidde ik hem ootmoedelyk dat hy my gelieft de eere aen te doen van mede te gaen nae myn paleys, want de Vrouwen zyn in groot verlangen om hem te zien en te spreken.

Daerom bidde ik u, maekt dat wy hem spreken, is't mogelyk. Ja zekerzeyde den Cancelier, komt, ik zal u den weg weyzen. En doen leyde

hy hun in de Raed-kamer de welke behangen was met rood Satyn, gestikt met loof-werk van Goud; daer naer klopte hy aen de kamer van den secreten Raed daer Jan van Parys in was en deze was behangen met groen Fluweel-stukken, met groote personagien van Goud, zeer kostelyk vergiert met peêrlen en Diamanten, daer in stonden verbeeld verscheyde Historien uyt het oud Testament.

In den hoek van die kamer stond eenen hoogen Zetel met dry trappen bedekt met eenen kostelyken gulden pels, en daer boven was een zeer rykelyk Pavilioen, allegaeder vergiert met Goud en edel gesteenten, die eenen wonderlyken Glans van hun gaeven. Jan van Parys en zyn Baender-heeren waeren allegaeder gekleed in het Goude Laken, zoo rykelyk dat het wonder was, bezonder Jan van Parys, want dien had eenen gouden Halsband aen, omzet met kostelyke Peêrlen en Diamanten.

Als den Deurwaerder de poort opende, zag hy den Cancelier en de twee Koningen daer voór staen en naer dat hy verstaen hadde wie zy waeren, en wat zy doen kwaemen, liet hy hun inkomen.

Als den Cancelier met hem binnen kwam viel hy op zyn knien voór Jan van Parys, en hy zeyde: Heere, ziet hier is den Koning van Spagnien die u komt groeten.

Den Koning van Spagnien hem in dusdaenige magnificentie ziende zitten, hoogde zyn boofd en beweés hem groote eere en als Jan van Parys hem zag, stond hy op uyt zynen Troon en kwam hem omhelzen, en zeyde: Heer Koning, God behoede u en u gezelschap, en dit zeggende nam hy hem by de hand, en zette hem in zynen Zetel, en hy ging daer neven zitten. En hy zeyde tot den Koning van Engeland: Neemt plaetse daer 't u belieft en de Baen heeren van Jan van parys deéd de andere zitten.

Als elk gezeten was, zeyde den Koning van Spagnien: Gy hoogmogenden Heer, aengezien ik geenen anderen naem van u weet dan Jan van parys, en uw titels my onbekent zyn, zoo noem ik u met den zelve, en ik beete uw Edelheyd welkom in myn Land, het welk voór u open staet. En ik bidde u ootmoedelyk dat gy my belieft de eere aen te doen van met ons te gaen nae myn Paleys om de Bruylott van myn Dóchter by-te-woonen, want de Vrouwen in groot verlangen om uw Hoogheyd te zien en te spreken.

Den Koning van Engeland en zyn Ridders alle deze woorden gehoort, en de groote oordadigheyd van den Koning van Spagnien gezien hebbende, wierden zeer verbittert en grammoedig op Jan van Parys, en durfden het niet laeten blyken. En naer dat zy eenigen tyd gediscoureert hadden, beloóden Jan van Parys met hun te gaen, op die conditie dat zy eerst moesten met hem de collatie nemen.

Hoe Jan van Parys deede brengen alderley kostelyke Wynen en Confitueren daer hy de Koningen meede tracteerde, en hoe hy daer naer met hun ging op de Bruyloft.

Den koning van Spagnien en van Engeland zagen geduerig rond terwylen zy daer zaten en discoureerden, waer alle die menigvuldige en schroomelyke kostelykheden die zy daer zagen, overpeysden zy hy hun zelve hoe 't mogelyk was dat eenen koning, laet staen eenen borger, zoodaenige schatten kon vergaederen als zy daer zagen. Terwylen zy dus bezig waeren deéd Jan van Parys brengen alderley kostelyke wynen, Confitueren en Speceten in groote goude koppen, en als zy gecolaciet hadden, gingen zy te saemen nae het Paleys van den koning van Spagnien, te weten Jan van Parys met honderd van zyn principaelste Baender—haeren, en de koningen met hunnen treyn die met hem gecolaciet hadden.

De Vrouwen en de Heeren hun ziende van verre aankome sprongen op van blydschap, en liepen Jan van Parys te gemoet, en zy hieten hem willekom, en bragten hem al sprekende in 't Palys, waer hy gecomplementeert wierd van de koningen en de koninginnen, en van alle de Heeren en vrouwen.

Als hy nu in de Zael gekomen was met zyn Lyfgarde bestaende in honderd baender-heeren, zoo voegden die hun in eenen ronden ring in den boek van de Zael, en posteerden hun zoodaenig, dat zy zoo 't scheen onder hun alle geen plaets besloegen dan veertig mannen.

Hoe Jan van Parys ging zitten op de hoogste plaets vande zael, met de Bruyd van den koning van Engeland.

Als Jan van Parys in de Zael eenigen tyd gediscoureert hadde met den koning en de koninginne van Spagnien, nam hy hunne dogter by de hand en kuste haer zeer minnelijk. Zy beschaemd zynde, wierd rood, en van verbaesheyd niet wetende wat zeggen neygde zeer feestelyk.

Den koning van Engeland dit met scheel oogen aenziende zeyde : Dat is regt , zoo meysken , kust maer tela.

Naer dat Jan van Parys eenigen tyd gesproken hadde met den koning en de koninginne van Navarre , nam hy de koninginne van Spagniën by de hand , en hy zeyde tot den Hertog van Normandien die by hem stond dat hy hem die Jouffrouw brengen zoude ; en als hem de maegd gebragt wierd , plaetste zy hem met haer op de hoogste plaetse van de zael , neven de koninginne van Spagniën haere moeder , en zynen neve den Hertog van Orleans deéd hy zitten neven den koning van Engeland , en zyn ander Heeren plaetste by navenant hun kwaliteyt.

De koningen dit ziende stonden versteld over de groote assurantie van Jan van Parys , doch niet tegenstaende naer dat hy zyn volk geplaets hadde , riep hy met luyder stemme : Gy Heeren en Vrouwen , neemt plaetse ; waut wy hebben de onze ingenomen.

En naer dat elk gezeten was begonst hy met de maegd te spreken , en zy zeyde tot hem : Heere , gy hebt een groote magt van volk mede gebragt , en dat zoo rykelyk gemonteert als men ooyt zag in deze conterye. Liefste (zeyde hy) ik heb dat gedaen ter liefde van u. Hoe (zeyde de maegd en zy wierd rood) ter liefde van my ? Ik zal het u zeggen antwoorden hy. Ik heb hooren zeggen dat men morgen uwe bruylost zal houden , en hierom koóm ik my presenteeren met mynen staet en krygslieden om aen u eer te bewyzen.

De Maegd heel beschaemd zynde , zeyde : Heere , ik dank u van uwed dienst. Nooyt zal men zoo zeer lachen als de Heeren en Vrouwen lachten , om die vraege die hy haer deéd. Den koning van Portugael zeyde tot den koning van Spagnien : Diën man scheynt zoo zot niet te zyn , als uwen behoud zoóne voóргеélt , want elk woórd dat hy spreékt is een verhoóle leering zeer kwaelyk om te verstaen doch vol misterien : en zoo zyn die dry woórdén ook die hy onderwegen sprak tot uwen behoud Zoóne ; daerom bid hem dat hy u den zin van die dry woórdén uytlegt. Ik zal het haest doen zeyde hy maer wy moeten eerst den wyn wat in 't hoofd hebben.

Hoe den Koning van Spagnien een kostelyk banket deéd gereed maeken ; daer hy Jan van Parys en zyn volk mede tracteerden , en wat aerdige en vermaekelyke discoursen zyte saemen hadden

Hier en tusschen deéd den koning van Spagniën een kos-

telyk bauket gored maeken , en men begonst den Wyn te schenken. Jan van Parys dit ziende , deed den Hertog van Normandiën zynen schenker zyne goude koppen haalen ; en naer dat'er dry vol geschonken waeren , nam hy dan eenen en hy gaf den tweeden aen den koning van Spagnien den derden aen den koning van Navarre, en hy zeyde : Mynheeren en Jouffrouwe eenpaerlyk op uwe gezondheid , en hy zetten den Kop aen zynen mond , en zoo dronk hy , en hy gaf zynen kop aen de maegd , zeggende : neemt schoon lief ik heb het u gebragt , ik weet wel dat gy my dat niet weygeren zult. God zegent my (zegde de maegd) t' uwer respect zal ik hem aenveerden! De koningen en de koninginne , en alle de Heeren en Jouffrouwen dronken en waere vrolyk , en terwylen zy daer bezig waeren was igelyk verwonderd en vol lachs over de groote assurantie van Jan van Parys , en dat hy hem had geplaefts aen 't hoogeynd van de Tafel , en dat nevens de bruyd van den koning van Engeland.

Den koning van Arragon zeyde ; Jan van parys , mynen lieven vriend , wat zegt gy van deéze Jouffrouw en haeren Bruydegom ? Niet anders dan alle deugd en eere , God geéft my , en haer geluk en voorspoed , en alle soórten van contentement , en u al te saemen. Naer dat'er deze en menigvuldige andere woórden gesproken , en verscheyde santéén gedronken waeren , bad den koning van Spagnien aen Jan van Parys om de uytleggingen van de dry woórden die hy onderwegen op de reys zynde , tot den koning van Engeland gesproken hadde. Heer koning zeer geérne zal ik u daer de uytleggingen van geéven.

Ik zeyde voór eerst tot hem als hy met zyn volk door den regen ging , dat hy , die eenen koning is , zyn volk moest doen huyven draegen om van den regen bevryd te wezen. Maer , hoe en op wat maniere zouden zy die huyven draegen ? Of wat neemt gy voór huyven , vragde den koning. Jan van Parys antwoórden al lachende : Dat is goed te verstaen , had hy mantels en halskappe voór hem en zyn volk mede gebragt en goede Leérsen , dan had hy en zyn volk die ook kunnen aendoen voór den regen , en dan hadde hun kleeren net en proper gebleéven gelyk de onze en als ; het fraey weder was , dan konde hyze ook op de Bahu muylen leggen , gelyk wy de ten ; en dat zyn de huyven die ik mynde en ten tweede zeyde hy als'er veél van zyn volk verdronken in 't passeéren van de Riviere : Heere , gy die een magtig Koning zyt , behoorde met u te doen voeren een brugge om die over de Riviere te leggen , dan zoude uw volk niet verdrinken. Dit woórd behoeft ook géén groote uytlegginge want over deés ryde van Boyonne vonde wy een kleyn Ri-

viers die zeer snel liep, en den koning van Engeland en zyn volk die kwaelyk gemonteert waeren, gingen daer in, om doór te gaen, waer af dat'er wel zestig verdronken van de geéne die kwalyk opgezeten waeren, en ik passeerde de Riviere daer naer met myn volk zonder letzel.

En als wy aldus zonder ongeluk de vóórzeyde Riviere gepasseert waeren, deed den Koning met groote droefheyd aen my zyn beklag aengaende het verlies van zyn volk, en doen zeyde ik dat hy moest een brugge doen naer dragen om hem doór het water te doen passeeren zonder letsel, en doór de brugge verstaen ik goede Peerde gelyk de myne.

Den Koning deze woórdén hoopende besté van spyt en arragie, want hy merkte niet dan af te wel dat deze woórdén niet anders dienden, als tot meerder kleynagtinge van zynen persoon, en dat hem het meest van al nog speet, was dat Jan van Parys hem zyn Lief ontstuzelt had.

Maer (zeyde den koning van Spaguen) waer blyft het derde woórd, aengaende den strik die uwen Vader over vyftien jare hier geleyd heeft om eenen end-vogel te vangen?

Jan van Parys antwoorde: Zyn Majesteyt moet weten dat het nu outrent vyftien jaeren geleden is dat den koning van Frankryk mynen Vader zaliger kwam in dit Land om 't Ryk wederom te stellen onder uwe gehoorzaamheyd, en de rebelleerende volkeren op te zoeken die uw Ryk belegerden, en die te straffen volgens verdiensten. En als hy wilde wech-reyzen, gaest gy hem uw Dogter om die ten houwelyk te besteden daer het hem goed dunken zoude, en hy antwoóden u, dat het zyn zoude aen my; overzulkz zoo ben ik hier gekomen om possessie te nemen van de geéne die my volgens recht en conscientie toekoómt en dit is den strik, en ziet deéze lieve jousfrouw, dat is de Ende, daer ik kom nae zien of die niet gevangen is.

Hoe Jan van Parys met zyne Princen en Graeven hunne kleederen open sloegen voor de Heeren en Vrouwen: om te toonen wie zy waren.

Terwylén de koningen en de koninginne bezig waeren met eeten en drinken, en daer dat Jan van Parys deéze woórdén gespoóken had, sloeg hy zynen rok open, en zynen onder rok was van blouw Fluweel, vol goude lilién

Als den koning en de koninginne van Spagnien deéze Lilién zagen, vielen zy Jan van Parys te voet, en zeyden: ó Hoogmogenden koning wy bidden u oedmoedelyk om vergiffenis van alle het geén wy tegen uwe Majesteyt misdaen hebben, wy weten dat alle het geéne uwe koninglyke Majesteyt gezeyd heeft, waeragtig is, en daerom zyn

wy bereyd dusdaenige straffen te ontfangen, als uwe Koninglyke Majesteyt believen zal ons op te leggen.

En aengaende onze Dogter, die is niet weêrdig uwe huysvrouwe te weêzen, maer van nu af leveren wy haer aen u over, om haer ten houwelyk te besteden aen die 't u believen zal. Den koning nam haer aen, en hy bedankten hun uyt'er herten.

Daer naer zeyde hy tot de Maegd: Liefste, gy hebt gehoord wat uwen liefsten Vader en uwe beminde moeder gezeyd hebben: Wat dunkt u hier af? wilt gy den koning van Engeland trouwen.

Allerhooge gebooren en aldermagtigsten Koning, ik wil houden van poynt tot poynt, al het geene dat mynen lieven Vader u gezeyd heeft, want de eerste belofte behoorde u te blyven, daerom zoude ik my voór gelukkig houden waer het dat ik kreég een van uwe baender-heere.

Naer dat zy deêze woorden gezeyd had deéd den koning Jan de kleederen open slaen van zyn baender-heeren, die zeer schoon waeren om zien, en hy zeyde tot de Maegd: wie wilt gy nu hebben van deêze Heeren? zy antwoorde met eene groote oodmoedigheyd: al die uwe Majesteyt my beliest te geêven. Zoud gy myn Vrouw dan wel willen weêzen (vraegde hy) waer 't dat uwen Vader beliefde? zeer geerne antwoorden zy. Zoo beloóve ik u morgen te trouwen met den wille Gods en uwer ouders. Den koning en de koninginne van Spagnien dankten hem, en de koningen van Arragon, van Portugael en van Navarre kwamen hem vergiffenis bidden, om dat zy hem de eer niet bewezen hadden die hem toekwam.

Heer koning van Engeland (zeyde den koning van Vrankryk) gy behoort niet kwaelyk te vreden te zyn om deêze zaeke, want zy was de myne van over vyftien jaeren. Daerom zoo heb ik niet willen breken de beloften van wylen mynen Vader.

Hoe den koning van Engeland zeer gestoort zynde om het verlies van zyn Beminde, weder te rug trok naer zyn land.

Den koning van Engeland deêze dingen ziende was zeer verbitterd, en ging uyt het Paleys, en trok met alle zyn volk naer huys toe. Als hy vertrokken was begonst men volle seeste te houden, de avond-maelyd was zeer groot en zy wierden gediend met veél tusschen-geregten, die uyt de keuken van den koning van Vrankryk kwamen, al in zilvere en goude schotels.

Des anderdags 's morgens zond den koning Jan aen de maegd rykelyke geschenke, en eenen grooten Tresoor van goud en zilver, met een paviljoen vol Lelien, en boeset met

edel gesteenten, en hy zond zyn kleermaekers om haer en haer Jouffrouwe kleeren te maeken op de Fransche mode.

*Hoe den Koning van Vrankryk trouwde met de
Dogter van den Koning van Spagniën.*

Den dag gekoren zynde, zoo trouwde koning Jan de Dogter van den koning van Spaguiën met groote pragt en heerlykheyd. En als den dag doorgebragt was met groote vreugd en blydschap, wilde koning Jan in 't Paleys niet slaepen, en daerom wierd de Bruyd met haer kamenieren gezonden naer zyn logement.

Als zy daer zagen de onnytsprekelyke schatten en rykdommen, zeyden zy dat hunne dogter in een goede uere geboren was dat zy zulk eenen Prins getrouwd hadde, en dat zy in korten tyd een fraey mangeling gedaen hadde.

Terwylen zy haer ontkleeden kwam koning Jan en dien zeyde: wat dunkt u liefste, hebt gy noch spyt om dat gy uw Vaders Paleys verlaeten hebt? geensins antwoorde zy, want ik had noyt zoo volmaekte blydschap als ik nu hebbe ook zoo is myn Vaders Paleys niet te weérdeeren by dit logement, en ik zegge u noch meer, ik hebbe u veel liever als alle het goed van de wereld.

Die woorden behaegden den koning zoo wel dat hy haer omhelsde, en naer dat de kamenieren vertrokken waeren begaewe zy hun te bedde, en zy voldeden malkanderen zoo wel, dat de koninginne van Vrankryk van deze eerste verzaeming groot ging van eenen jongen zoon, die naer de dood van zyn vader koning van Vrankryk geworden is.

Naer dat den nagt gepasseert was stonden zy te saemen op, en toen vereerde den koning aen de heeren die hem dienden kostelyke presenten van zeer groote weérde, en de koninginne deéde van gelyken aen haer kamenieren, en aen de Jouffrouwen die haer kwaemen complementeren.

Nauwelyks was de koninginne nyt het bedde getreden, of den koning verzogt haer oodmoedelyk dat haer tog zoudebelieven te laeten kleeden op zyn fransch, 't welk zy geérne consenteerde, en toen deéde den Koning zynen oppersten Kleer-maeker komen, en dien maekte haer een rykelyk Kleed van goude Carmozyn-laken, en de rokken van gelyken, en eenen Tabbaerd van Fluweel, geborduuet met goudé Lelien.

Naer dat zy de koninginne dit kleed aengedaen hadden, deéde den Koning op haer hoofd zetten een zeer kostelyk cieraed, en om haeren hals deéde hy eenen gouden Halsband, omzet met Robynen en Diamanten, en in 't midden stond een Karbonkel steen die groot ligt gaf.

Als de Koninginne aldus verciert was, kwam haer Vader en Moeder, en de Koningen van Portugael, Arragon en van Navarre, en voords veel princen en Princessen, haer en haeren Man complementeëren en veel geluks wenschen en zy wierden al-te-mael eerlyk ontfangen en zeer pragtig getracteert.

De Koningen en de Koninginnen de Koningin van Vrankryk aldus verciert, en heel vlytig en wel gemoed ziende, preézen haer grootelyks, en zeyden dat zy ryker, en kostelyker verciert was, als de vrouw van den Roomschen Keyzer

En terwylen zy over Tafel zaeten en malkanders gezondheid dronken, zoo sloeg den Koning van Navarre geduerig zyn oogen op de Goude Lelien die de Koninginne van Vrankryk op haeren Tabbærd hadde, en hy zeyde tot haer al lachende: Hoe Mevrouw zyn de Lelien op u lyf geregent? Ja lieven Cozyn antwoorde zy, maer in myn hert zynder veel meer die daer nooyt uytkomen zullen.

Den Koning haeren man dit hoorende, nam al lachende eenen roomer vol wyn, en dronk dien uyt op de gezondheid van zyne Lelie-draegster, het welk doen van een iegelyk in den ronde geschiede, en de Koninginne saloweerde hun van gelyken.

Naer dat 'er meer andere dagen in plaisier en vrolykheyd doorgebracht waeren, gaf den koning van Vrankryk order aen zyn volk dat zy hun maer gereed hadde te maeken tot den marche, en als de Feeste veertien dagen geduert had zond hy meest alle zyne welgeoeffende krygs-benden wederom te rugge nae vrankryk.

Hoe den Koning van Vrankryk zeer kostelyke presenten vereerde aen den Koning van Spagnien zyn behoude Vader, en hoe hy van hem oórlof nam, en wederom te rug reysde nae Vrankryk.

Als de bruyloft-dagen gepasseert waeren vereerde den koning van Vrankryk zeer uytsteekende schoon presenten en Kostelyke Juweelen, zoo aen de Koninginne van Spagnien en aen alle de Princen en Princessen.

Naer dat hy dit alles gedaen hadde, zeyde hy tot zyn behoude vader en moeder, in 't hy zyn van hun dogter zyn Huysvrouw; Lieven vader en moeder, het is u niet dan al te wel bekend, hoe een Ryk dat lang zonder Koning is, gemakkelyk kan vervallen in rebellie, overzulks is het zeer noodzaekelyk dat ik my nae Parys begeëve, als ook om myne Moeder gerust te stellen die zeker verlangt na my. En

aengaende uw Dogter, wilt gy die by u honden, ik ben te vreden, ik zalze onderhouden; geest my, bidde ik u dat oórlof, en regeert uw yolk wel zonder die te verdrucken, zoo zullen zy God voór u bidden,

Als hy deéze en diergelyke woorde sprak, weende de jonge Vrouwen, vreezende dat haer lief zonde wech trekken zonder haer. Lieven Zoóne zeyde den Koning van Spagnien, terwylen het u beliest heeft myn dogter teñ Houwelyk te neemen, zoo bid ik u dat gy haer meéde neémt nae uw land, want, zonder u zouden zy niet konnen leéven, en steld hier dusdanige Ruwaerts als u goed dunken zal om dit Ryk te regeeren, want van nu af aen leévere ik u het Koningryk,

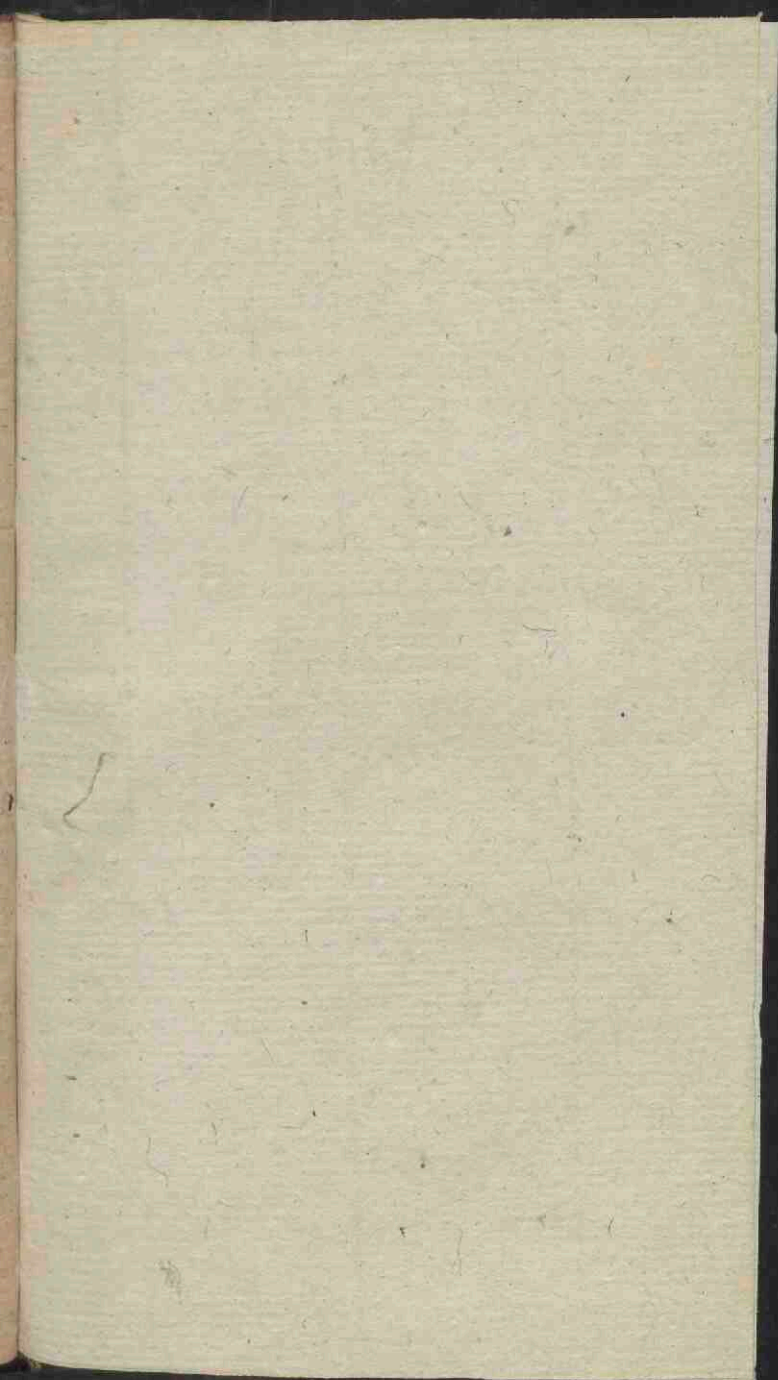
Heer vader zeyde den Koning van Vrankryk, uw goed of u Koningryk heeft my niet verwekt om uw dogter te neemen, maer haeren goeden naem; overzulks doet met uw en myn Koningryk wat u beliest, en aengaende het meéde neemen van uw Dogter, is 't dat het uwen en haeren wil is, het zal geschieden.

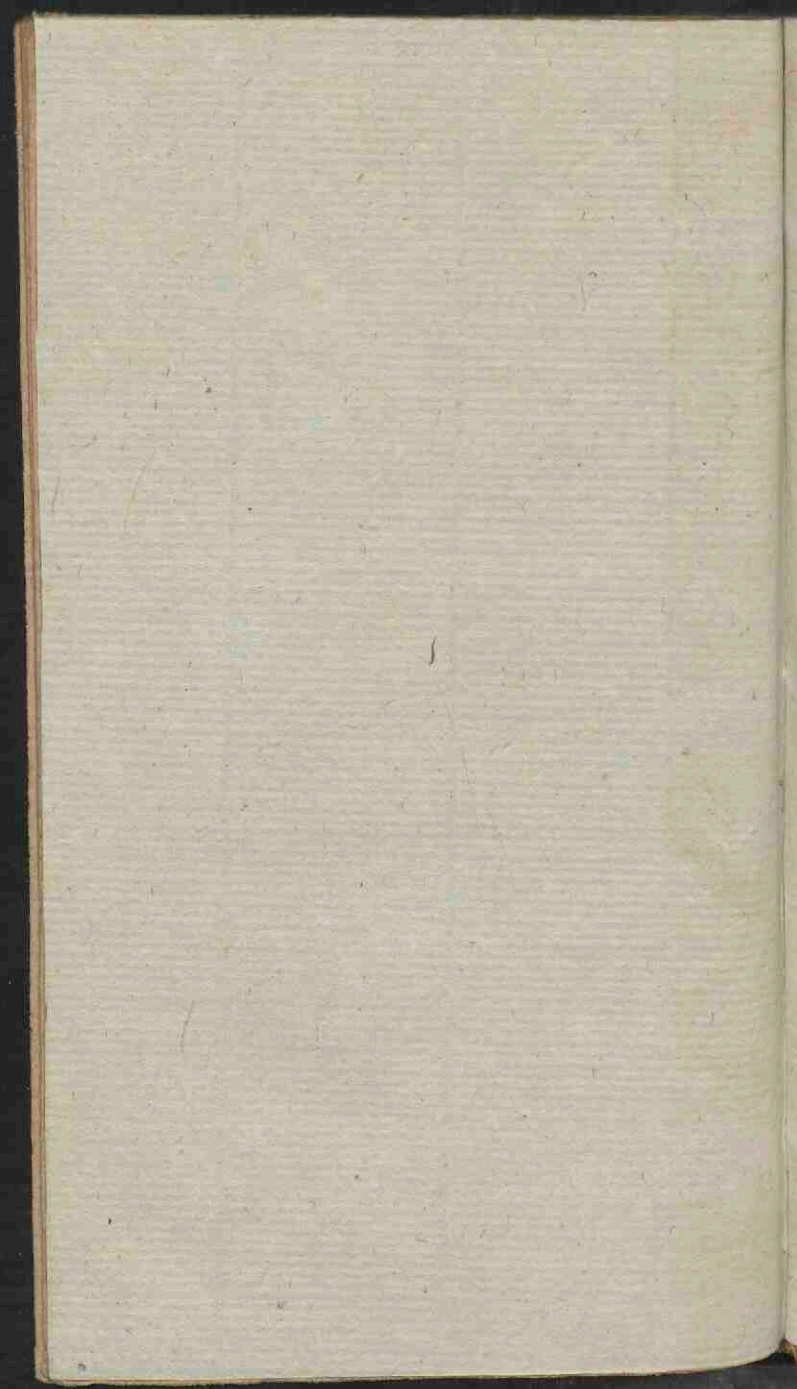
Lieven Man (zeyde de Koningin van Vrankryk) met u te gaen, en met u te leéven en te sterven is alle mynen wensch en myn begeérte. Naer dat zy deéze en diergelyke woórden gesproken hadde, namen zy al weenende oórlof van malkanderen, en zoo schejde den Koning van Vrankryk en de Koninginne uyt Spagnien en reden te saemen met eenen grooten staet van Edellieden nae Vrankryk daer zy over al in de groote Steden zeer pragtig en magnifiek wierden ingehaelt, en besonderlyk tot Parys, daer de onthaelinge die men hun dede zoo groot was, dat het onmogelyk is om te beschryven. En groote eere wierd ook beweezen aen de Baenheeren van Spagnien, die hun prinsesse hadde uytgelyde gedaen tot parys toe, daer zy goeden ciers maekte zes maenden lang, en daer naer keerden zy wederom in Spagnien.

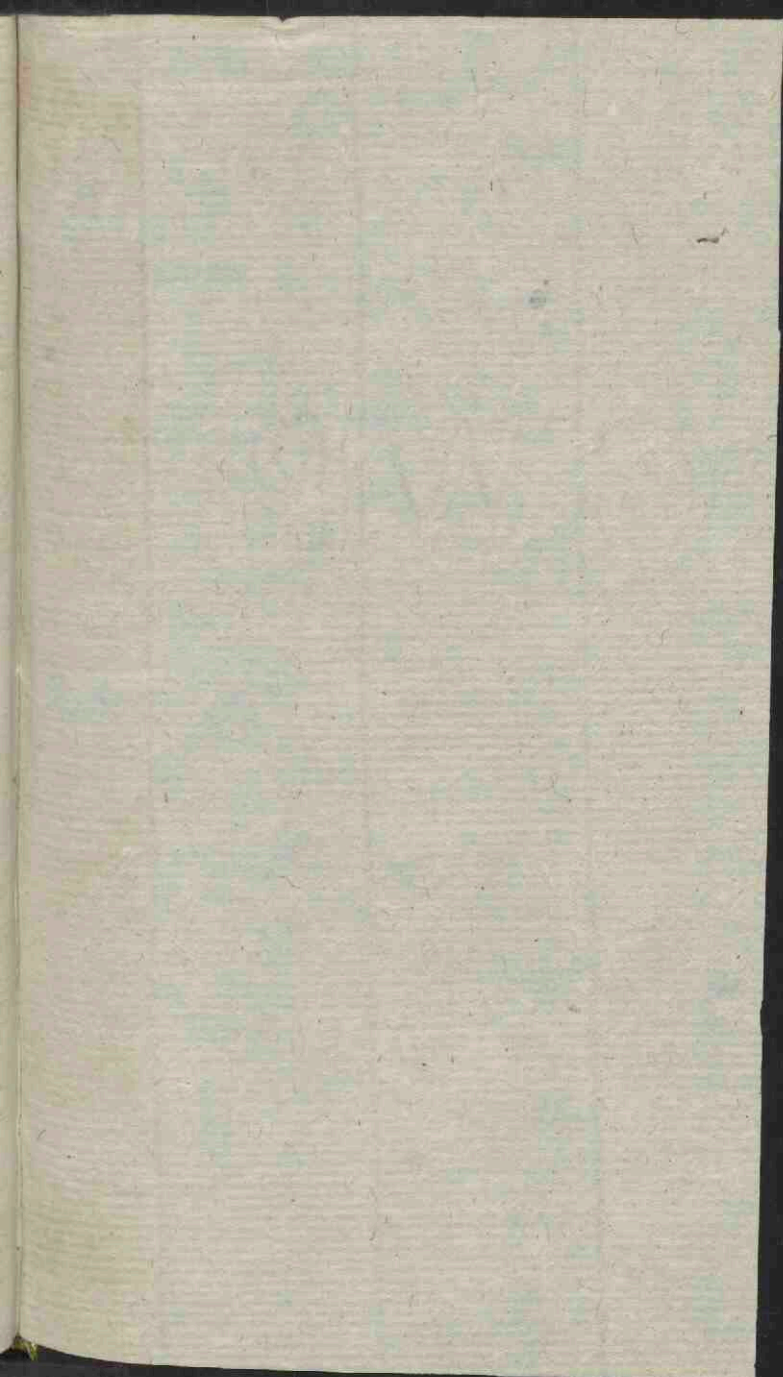
Als de negen maenden vervult waeren baerde de Koninginne eenen jongen Zoón, en vyf jaeren daer naer gelag zy van eenen anderen: den welken wierd koning van Spagnien, naer de dood van zynen Groot-Vader. En den eersten wierd koning van Vrankryk naer de dood van zynen Vader en dien leéfte lang, en regeerden zyn Koningryk in peys en vrede, en daer naer schejde zy uyt deze wereld om te ryzen in de eeuwige Glorie des Hemels, daer ik God om bidde dat hy ons gratie wilt geven, dat wy daer mogen kómen. Amen.

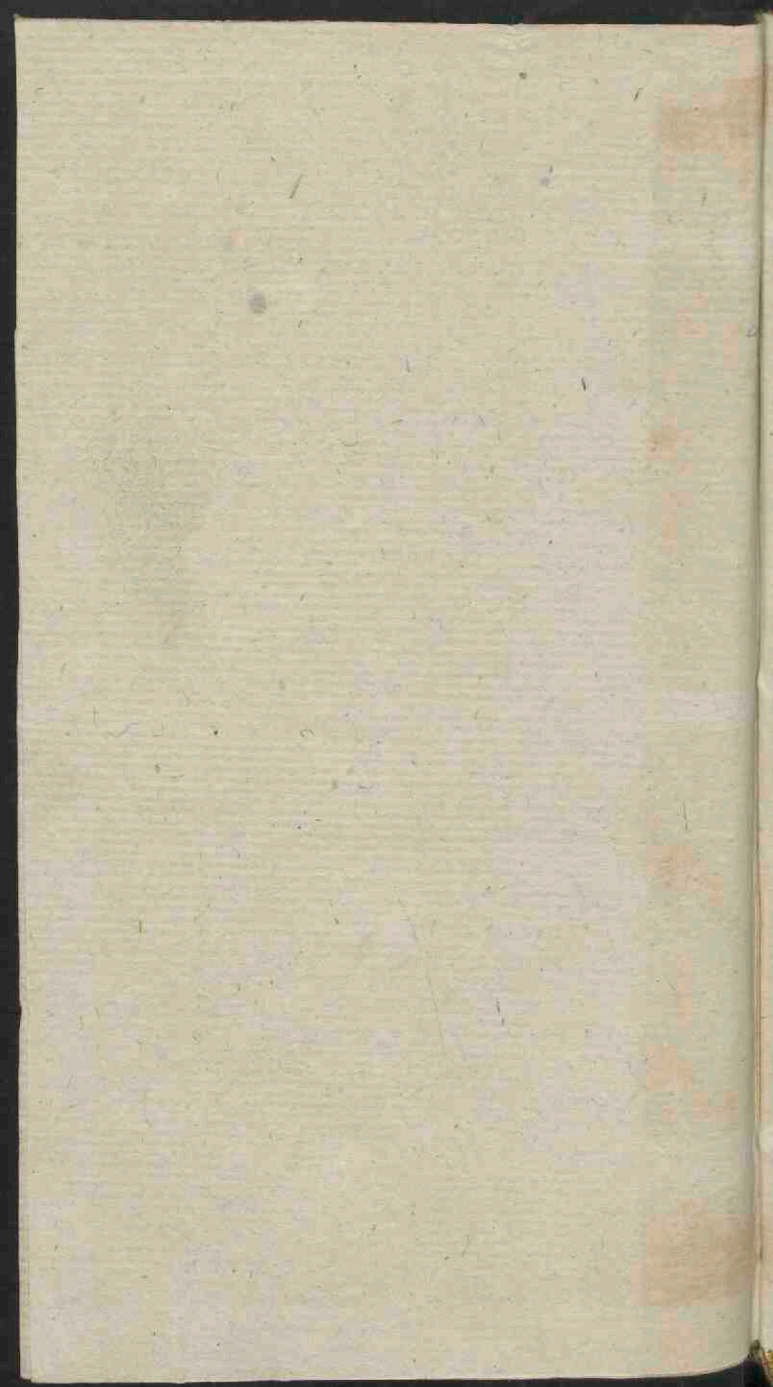
EYNDE.

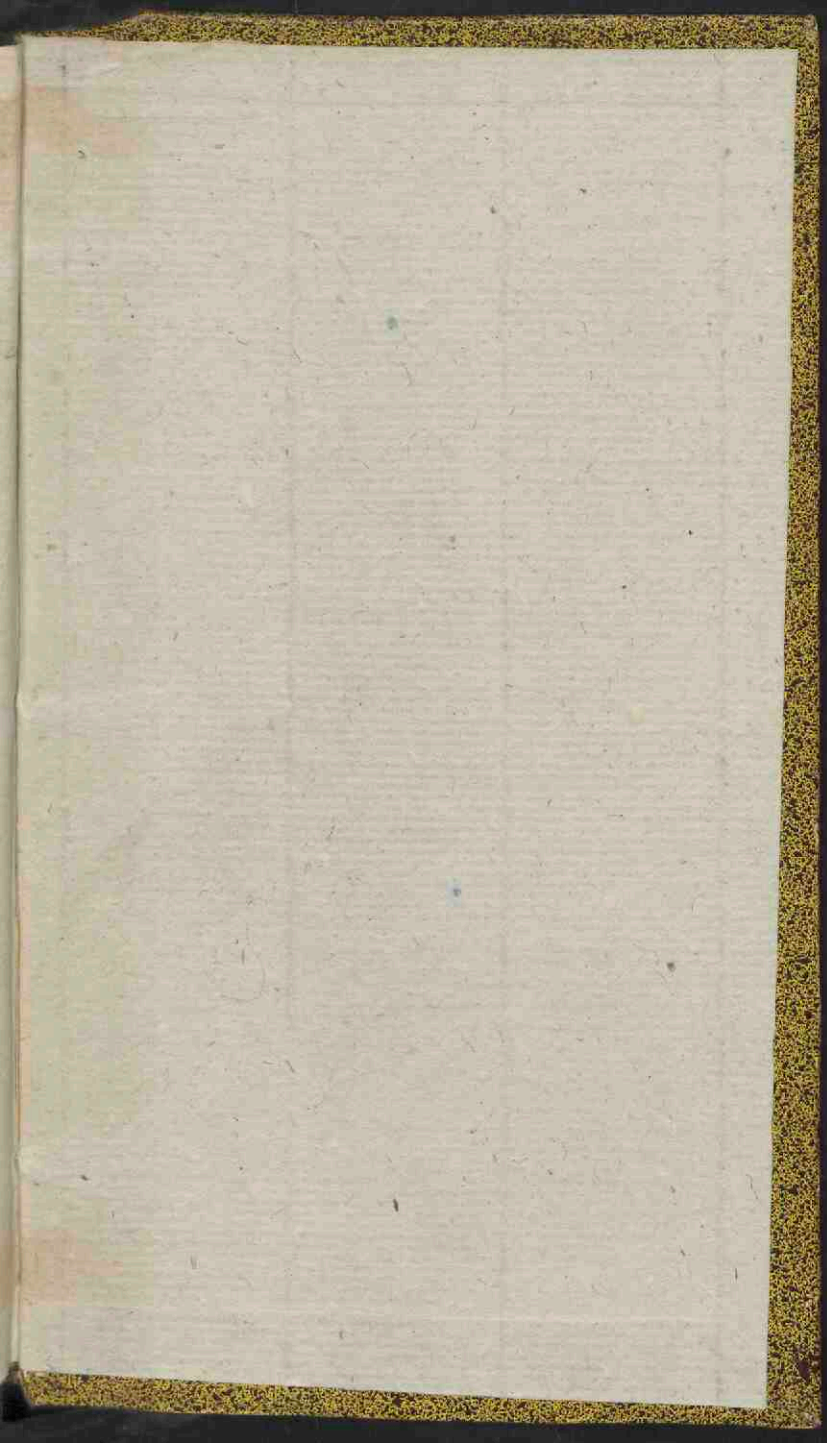
Fidū P. COENS Can. et Lib. Cen.

B^x

Kast